

บทสรุปแนวทางการตัดสินใจเชิงนโยบายการบริหารจัดการข้าว 3 จังหวัด

โครงการ “การกำหนดแนวทางสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายเรื่องข้าว

ในระดับจังหวัดของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตรและพิษณุโลก

ในปี 2551 – 2552”

Guidelines for decision support of rice production policy

in Kamangphet, Phichit and Phitsanulok provinces in 2008 - 2009

โดย อาจารย์อมรลักษณ์ ปรีชาหาญ (หัวหน้าโครงการ และคณะ)

สิงหาคม 2553

บทสรุปแนวทางการตัดสินใจเชิงนโยบายการบริหารจัดการข้าว 3 จังหวัด
โครงการ “การกำหนดแนวทางสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายเรื่องข้าว
ในระดับจังหวัดของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตรและพิษณุโลก
ในปี 2551 – 2552”

Guidelines for decision support of rice production policy
in Kampanghpet, Phichit and Phitsanulok provinces in 2008 - 2009

คณะผู้วิจัย

1. อาจารย์อมรลักษณ์ ปรีชาหาญ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรพร กงบังเกิด
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เหรียญทอง สิงห์จานุสงค์
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กมลวรรณ โรจน์สุนทรกิตติ
5. ดร. วิไล สนิธิเพิ่มพูน
6. ดร. นิติพงศ์ จิตรีโกชน

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทสรุปแนวทางการตัดสินใจเชิงนโยบายการบริหารจัดการข้าว 3 จังหวัด
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

.....

ชื่อโครงการวิจัย การกำหนดแนวทางสนับสนุนการตัดสินใจเชิงนโยบายเรื่องข้าวในระดับจังหวัด
กำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก ในปี 2551 – 2552

ผู้วิจัย อาจารย์อรรถลักษณะ ปรัชญาหาญ

และผู้ร่วมวิจัย รองศาสตราจารย์ ดร. ชีรพร กงบังเกิด
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เจริญทอง สิงห์จามรงค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กมลวรรณ โรจน์สุนทรกิตติ
ดร. วิไล สนธิเพิ่มพูน
ดร. นิติพงศ์ จิตริโกชน

ที่ทำงาน คณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยนเรศวร
ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก 65000
โทรศัพท์ 0-5596-100 – 4 ต่อ 2800, 2747, 2743 โทรสาร 0-5526-0565

ระยะเวลาทำการวิจัย ปีงบประมาณ 2551-2552

ที่มาของปัญหา จังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก เป็นจังหวัดที่อยู่ในกลุ่มคลัสเตอร์ข้าวของภาคเหนือตอนล่าง มีการผลิตข้าว 3 ครั้ง คือข้าวนาปี 1 ครั้งและข้าวนาปรัง 2 ครั้ง ในบางพื้นที่ผลิตได้ 2 และ 4 ครั้ง แหล่งน้ำที่ใช้เพาะปลูกประกอบด้วยแหล่งน้ำในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน รวมถึงพื้นที่อาศัยน้ำฝนทำการเกษตรซึ่งในฤดูแล้งต้องอาศัยแหล่งน้ำอื่นและน้ำที่สร้างขึ้น ทั้งนี้กำแพงเพชรมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีประมาณ 1,646,480 ไร่ ข้าวนาปรังประมาณ 821,543 ไร่ และข้าวนาปีนาปีประมาณ 5,644 ไร่ ส่วนจังหวัดพิจิตรปลูกข้าวนาปีประมาณ 1,442,007 ไร่ ข้าวนาปรังประมาณ 677,810 ไร่ สำหรับจังหวัดพิษณุโลกมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปีมีประมาณ 1,244,063 ไร่ ข้าวนาปรังประมาณ 622,349 ไร่ อย่างไรก็ตามผู้ผลิตทั้ง 3 จังหวัดมักประสบปัญหาการผลิตที่คล้ายคลึงกัน คือปัญหาน้ำเพื่อการเพาะปลูก ปัญหาเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ไม่มีคุณภาพและไม่เพียงพอ ปัญหาโรคแมลงศัตรูพืช ปัญหาต้นทุนการผลิตและปัญหาด้านราคา ส่วนผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) เมื่อรับซื้อข้าวจากผู้ผลิตแล้วจะนำไปแปรรูปเบื้องต้น (ข้าวสาร) และส่งจำหน่ายภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งปัญหาที่พบเสมอคือ ปัญหาพันธุ์ข้าวที่ขาดคุณภาพและไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ถึงแม้ว่าผู้เกี่ยวข้องจะทราบปัญหาต่าง ๆ ของผู้ผลิตและผู้แปรรูปแต่วิธีการจัดการแก้ไขปัญหาก็เป็นวิธีการแก้ปัญหาเฉพาะจุด เช่น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้ผลิตจะแก้ปัญหาเฉพาะของผู้ผลิตเท่านั้น โดยไม่มีการนำปัญหาหรือข้อมูลของผู้แปรรูปมาประกอบการพิจารณา เช่นเดียวกัน การแก้ปัญหาของผู้แปรรูปก็จะใช้วิธีการแก้เฉพาะสาเหตุที่เกิดขึ้นกับตนเองเท่านั้น ไม่มีการนำปัญหาของผู้ผลิตมาประกอบการพิจารณา หากพิจารณาโดยภาพรวมของทั้ง 3 จังหวัดจะเห็นได้ว่าการที่ผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้บริโภค ไม่สามารถได้รับผลิตภัณฑ์ตามความต้องการซึ่งเกิดจากการไม่ทราบข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ และข้อมูลข่าวสารบางประเภทยังไม่มี การสำรวจอย่างจริงจัง รวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจวางแผนการผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว อาทิ ข้อมูลการผลิต เช่น ประเภทและชนิดของพันธุ์ข้าว เส้นทางการจำหน่าย ข้อมูลด้านการแปรรูป เช่น ประเภทและชนิดพันธุ์ที่ต้องการ ปริมาณและจำนวนผลผลิตที่ต้องจำหน่าย และข้อมูลด้านผู้บริโภค เช่น ชนิดผลิตภัณฑ์ที่ต้องการบริโภค เป็นต้น ดังนั้น การสำรวจข้อมูลพื้นฐานด้านการผลิต การตลาด และการแปรรูปข้าวของผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค และการศึกษาความเชื่อมโยงเส้นทางข้าวในตลาดของ 3 จังหวัด จะเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นฐานข้อมูลประกอบการตัดสินใจและวางแผน การดำเนินงานในการเพิ่มศักยภาพในการผลิตข้าวที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นและเป็นการจัดทำยุทธศาสตร์ข้าวไทยที่พร้อมสมบูรณ์สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

วัตถุประสงค์

ของงานวิจัย

1. สำรวจข้อมูลการผลิต การตลาด และการแปรรูปข้าวในจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก
2. ศึกษาความเชื่อมโยงเส้นทางข้าวในตลาดจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก
3. เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) และวางตำแหน่ง (positioning) ของการผลิต การตลาด และการแปรรูปข้าวในจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก
4. เสนอแนะทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ (การผลิต การตลาด และการบริโภค)

ระเบียบวิธีวิจัย

1. สมมติฐานการวิจัย

การสำรวจข้อมูลการผลิต การตลาด และการแปรรูปข้าวในจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลกในปี 2551 – 2552 สามารถช่วยให้เห็นความเชื่อมโยงเส้นทางข้าวในตลาด ปัญหา ศักยภาพและแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมข้าวในเขตจังหวัดดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขอบเขตการศึกษา

ทำการสำรวจข้อมูลการผลิต การตลาด และการแปรรูปข้าวในจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และหาความเชื่อมโยงเส้นทางข้าวในตลาดทั้ง 3 จังหวัด ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) และ

ตำแหน่ง (positioning) ของอุตสาหกรรมข้าวในจังหวัดดังกล่าวและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่พบจากการสำรวจ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ในระดับปฐมนิเทศการใช้การออกพื้นที่สำรวจและรวบรวมข้อมูล โดยสร้างแบบสอบถาม สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง คือผู้ผลิต ผู้แปรรูป ผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) และผู้บริโภค โดยมีพื้นที่ที่ศึกษา คือ ทุกอำเภอ ในเขตจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และ พิษณุโลก ในระดับทุติยภูมิมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

3.2 การเก็บข้อมูลปฐมนิเทศแยกตามจังหวัดและกลุ่มเป้าหมายโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ตามวิธีการของ Taro Yamane ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวทางของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย 1) ผู้ผลิต 2) ผู้บริโภค และ 3) ผู้ประกอบการ ได้แก่ ผู้แปรรูปข้าว (เส้นก๋วยเตี๋ยว เส้นขนมจีน เบียร์ เป็นต้น) และกลุ่มผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว)

3.3 การทำ focus group ของผู้ผลิตจากทุกอำเภอในเขตพื้นที่ที่ศึกษา จำนวน 32 อำเภอ และการทำ focus group ของผู้ประกอบการทุกจังหวัด

3.4 นำข้อมูลจากการสำรวจและการทำ focus group มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล และหาความเชื่อมโยงเส้นทางข้าวในตลาดของ 3 จังหวัดที่ศึกษา เพื่อให้ทราบการเคลื่อนไหวของข้าวและผลิตภัณฑ์ภายใน 3 จังหวัด และเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดทิศทางในการพัฒนาข้าวและผลิตภัณฑ์ต่อไปในอนาคต

ผลการวิจัย นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลการผลิต การแปรรูป การบริโภค และการตลาด มาเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จากการทำกิจกรรม Focus Group และการวิเคราะห์ด้วยขบวนการ SWOT Analysis ทำให้ได้มาซึ่งนโยบาย ข้อเสนอแนะทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการผลิต การแปรรูป การบริโภค และการตลาด

1.1 จังหวัดกำแพงเพชร

ต้นทุนการผลิต ข้าวนาปี นาปรัง 1 นาปรัง 2 เท่ากับ 4,609.48 บาท/ไร่, 4,001.95 บาท/ไร่, 3,830.53 บาท/ไร่ โดยมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 6.73 บาท/กิโลกรัม, 5.50 บาท/กิโลกรัม, 5.46 บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ (ตารางที่ 1) ทั้งนี้ผู้ผลิตปลูกข้าวไวแสงพันธุ์สุพรรณบุรี 1 มากที่สุด โดยช่วงที่ข้าวมีปริมาณมากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม – เมษายน และผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่ขายให้โรงสีร้อยละ 63.10 และบางส่วนร้อยละ 2 ขายให้ศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์พืช (ขายเป็นเมล็ดพันธุ์) ในขณะที่ผู้ประกอบการ (โรงสี) มีความต้องการข้าวพันธุ์ชัชนาท เช่นเดียวกันผู้แปรรูปข้าวที่ต้องการใช้ข้าวหอมและแบ่ง

สำเร็จรูปเป็นวัตถุดิบโดยซื้อมาจาก ต่างจังหวัดเป็นส่วนใหญ่ สำหรับผู้บริโภคนิยมบริโภคข้าวหอมมะลิ 100 % และเส้นก๋วยเตี๋ยว

1.2 จังหวัดพิจิตร

ต้นทุนการผลิต ข้าวนาปี นาปรัง1 นาปรัง 2 มีค่าเท่ากับ 4,270.57 บาท/ไร่, 4,124.06 บาท/ไร่, 3,920.28 บาท/ไร่ โดยมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 7.29 บาท/กิโลกรัม, 5.58 บาท/กิโลกรัม, 5.25บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ (ตารางที่ 1) โดยผู้ผลิตนิยมปลูกข้าวไวแสงพันธุ์สุวรรณภูมิมากที่สุด ทั้งนี้ ช่วงเวลาที่ข้าวมีปริมาณมากที่สุด คือ เดือนพฤศจิกายน – กุมภาพันธ์ และผลผลิตส่วนใหญ่จำหน่ายให้ โรงสี 41.26 % และส่วนที่เหลือจำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ให้กับศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์พืช ร้อยละ 4.81 ในทางตรงกันข้ามผู้ประกอบการ (โรงสี) มีความต้องการข้าวพันธุ์ชยันนา ด้านผู้แปรรูปข้าวมีความ ต้องการใช้ข้าวท่อนแฉ่งและแบ่งสำเร็จรูปเป็นวัตถุดิบโดยส่วนใหญ่ต้องซื้อวัตถุดิบจากต่างจังหวัด ส่วน ผู้บริโภคนิยมบริโภคข้าวหอมมะลิ 100 % และเส้นก๋วยเตี๋ยว

1.3 จังหวัดพิษณุโลก

ต้นทุนการผลิต ข้าวนาปี นาปรัง1 นาปรัง 2 มีค่าเท่ากับ 4,564.08 บาท/ไร่, 4,435.73 บาท/ไร่, 3,660.89 บาท/ไร่ โดยมีจุดคุ้มทุนอยู่ที่ 8.03 บาท/กิโลกรัม, 5.72 บาท/กิโลกรัม, 4.81 บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ (ตารางที่ 1) โดยนิยมปลูกข้าวไวแสงพันธุ์พิษณุโลก 2 และช่วงเดือน พฤศจิกายน – พฤษภาคม เป็นช่วงที่ข้าวมีปริมาณมากที่สุด สถานที่นำข้าวไปขาย คือโรงสี ร้อยละ 48.88 นอกนั้นขายเป็นเมล็ดพันธุ์ให้ ศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์พืช ร้อยละ 0.83 สำหรับผู้บริโภคมพบว่ามีนิยบริโภค ข้าวหอมมะลิ 100 % ในทางตรงกันข้ามผู้ประกอบการ (โรงสี) ต้องการข้าวพันธุ์ชยันนามากที่สุด ในขณะที่ผู้แปรรูปข้าวต้องการข้าวพันธุ์เหลืองประทิว ชยันนา และแบ่งสำเร็จรูป (ขนมจีน) เป็นวัตถุดิบ ที่ส่วนใหญ่ต้องซื้อจาก

ตาราง 1 : เปรียบเทียบศักยภาพการผลิตข้าวและจุดคุ้มทุนในการผลิตข้าวของจังหวัดกำแพงเพชร

พิจิตร และพิษณุโลก ฤดูกาลผลิตปี 2551-2552

รายการ	กำแพงเพชร			พิจิตร			พิษณุโลก		
	นาปี	นาปรัง 1	นาปรัง 2	นาปี	นาปรัง 1	นาปรัง 2	นาปี	นาปรัง 1	นาปรัง 2
พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	1,646,480	821,543		1,442,007	677,810		1,244,063	622,349	
ผลผลิต(ถัง/ไร่)	68.54	72.84	70.53	58.56	73.97	74.66	56.83	77.56	76.19
ต้นทุนการผลิต (บาท/ไร่)	4,609.94	4,001.95	3,830.53	4,270.57	4,124.06	3,920.28	4,564.08	4,435.73	3,660.89
ราคาขาย (บาท/ถัง)	92.74	89.22	87.91	95.93	95.92	97.04	97.59	85.91	87.89
รายได้ (บาท/ไร่)	6,356.40	6,498.70	6,200.29	5,617.66	7,095.20	7,245.01	5,546.04	6,663.18	6,696.34
กำไร/ขาดทุน(บาท/ไร่)	1,735.79	2,439.61	2,239.28	1,341.20	2,977.67	3,347.08	981.72	2,227.75	3,034.04
จุดคุ้มทุน(บาท/ก.ก.)	6.73	5.50	5.46	7.29	5.58	5.25	8.03	5.72	4.81

2. ผลการวิเคราะห์การทำกิจกรรม Focus Group

2.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

การวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขที่ได้จากการจัดกิจกรรม Focus group แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มผู้ผลิต 2. กลุ่มผู้ประกอบการ และผู้แปรรูปข้าว 3. กลุ่มผู้บริโภค ซึ่งการวิเคราะห์แบ่งเป็น 4 ประเด็น คือ 1. การผลิต 2. ต้นทุนหรือเงินทุน 3. ราคาและตลาด 4. อื่น ๆ ดังนี้

2.1.1 จังหวัดกำแพงเพชร

ปัญหาของกลุ่มผู้ผลิตมีประเด็นด้านการผลิตเป็นปัญหาที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรซึ่งต้องแก้ไขปรับปรุงระบบชลประทานและพัฒนาแหล่งน้ำให้ทั่วถึง ปัญหาด้านพันธุ์ข้าวและเมล็ดพันธุ์ควรแก้ไขโดยการเพิ่มศักยภาพให้เกษตรกรสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพและเพียงพอด้วยการให้ศูนย์ข้าวชุมชนสนับสนุนให้สมาชิกร่วมกันผลิตข้าวพันธุ์ดี และถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ ในขณะเดียวกันรัฐต้องส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์หนัก (120 วัน) กำหนดพื้นที่เพาะปลูกข้าว ส่วนการแก้ไขปัญหาด้านต้นทุนการผลิตสามารถทำได้โดยการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตปุ๋ยไว้ใช้เอง และการรวมกลุ่ม

ปัญหาของกลุ่มผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) และผู้แปรรูปข้าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับชนิดและพันธุ์ข้าวที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดและไม่มีคุณภาพรวมถึงปริมาณข้าวที่ไม่แน่นอน ซึ่งแก้ไขโดยรัฐต้องนำข้อมูลด้านการผลิตของเกษตรกรและผู้ประกอบการมาพิจารณาถึงความต้องการของตลาดและนำข้อมูลมาเชื่อมโยงเพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ข้าวที่ดีมีคุณภาพให้เกษตรกรผลิต ในขณะเดียวกันรัฐและผู้ประกอบการต้องสร้างความมั่นใจให้แก่เกษตรกรโดยการทำ contract farm ส่วนการแก้ไขปัญหาการขยายตลาดนั้น รัฐต้องจัดทำมาตรฐานข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการบริโภคภายในจังหวัด ประเทศและการส่งออก รวมถึงการสร้างความเชื่อมั่นให้กับตราสินค้าและจังหวัดรับรอง รวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการบริหารการจัดการขนส่งข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว

ปัญหาของกลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นปัญหาของคุณภาพและชนิดของผลิตภัณฑ์และราคา ซึ่งผู้ผลิตและผู้แปรรูปต้องพัฒนาข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความหลากหลายมากขึ้น

2.1.2 จังหวัดพิจิตร

ปัญหาของกลุ่มผู้ผลิตมีประเด็นปัญหาด้านการผลิตที่จำเป็นต้องแก้ไข คือปัญหาด้านพันธุ์ข้าวและเมล็ดพันธุ์ข้าว ศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ที่มีน้อยไม่สอดคล้องกับจำนวนของศูนย์ข้าวชุมชนที่มีมาก และข้อมูลด้านการผลิตไม่เป็นปัจจุบัน ซึ่งควรแก้ไขโดยรัฐต้องเพิ่มศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ในขณะเดียวกันศูนย์ข้าวชุมชนต้องเพิ่ม

ศักยภาพให้เกษตรกรสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพและเพียงพอรวมถึงการถ่ายทอดความรู้ด้านต่าง ๆ และกำหนดนโยบายให้เกษตรกรปลูกข้าวอายุ 105 วันและอายุ 120 วันพร้อมทั้งกำหนดราคาข้าวหอมจังหวัดเท่ากับราคาข้าวหอมมะลิ(ข้าวหอมมะลิ 105) และสำนักงานเกษตรจัดทำระบบฐานข้อมูลแก่เกษตรกร การแก้ไขปัญหาต้นทุนการผลิตและเงินทุนหมุนเวียนทำโดยให้มีการรวมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ

ปัญหาของกลุ่มผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) และผู้แปรรูปข้าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับชนิดและพันธุ์ข้าวที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดและไม่มีคุณภาพ ปริมาณข้าวไม่แน่นอน ข้าวพันธุ์พื้นเมืองสูญพันธุ์ ซึ่งแก้ไขโดยรัฐต้องจัดทำฐานข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลผู้บริโภค ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และเพิ่มศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ ศูนย์วิจัยข้าว เพื่อส่งเสริมให้พัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ข้าว และสร้างพันธุ์ข้าวเฉพาะของฟิสิกส์ให้เกษตรกรผลิต ในขณะเดียวกันรัฐและผู้ประกอบการต้องร่วมกันกำหนดนโยบาย contract farm ส่วนการแก้ไขปัญหาด้านการขยายตลาด นั้น รัฐต้องจัดทำมาตรฐานข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวโดยการสร้างแบรนด์ใหม่ให้ได้มาตรฐานมีการติดฉลากระบุพันธุ์ข้าว การสร้างผู้ส่งออกรายใหม่ตลอดจนสร้างศูนย์ธรรมาภิบาลและศูนย์เรียนรู้สำหรับผู้ประกอบการข้าว

ปัญหาของกลุ่มผู้บริโภคที่ควรแก้ไขคือ ปัญหาของคุณภาพและชนิดของผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และราคา ซึ่งแนวทางในแก้ไขคือ ผู้ผลิตและผู้แปรรูปต้องพัฒนาข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวและบรรจุภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและแปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีความหลากหลายมากขึ้น และส่งเสริมการขายโดยวิธีการต่าง ๆ

2.1.3 จังหวัดพิษณุโลก

ปัญหาหลักของกลุ่มผู้ผลิตที่พบส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับปัญหาการขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่และในบางพื้นที่มีปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก ซึ่งรัฐต้องเข้าไปดูแลโดยการขยายระบบชลประทาน ตรวจสอบคลอง และปัญหาหลักอีกประการหนึ่ง คือ ปัญหาพันธุ์ข้าวและเมล็ดพันธุ์ ศูนย์ข้าวชุมชนผลิตพันธุ์ข้าวไม่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรในขณะเดียวกันเกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ไม่ตรงตามเกณฑ์ที่ศูนย์กำหนดทำให้ไม่สามารถขายให้ศูนย์ได้ ซึ่งรัฐต้องแก้ไขด้วยการพัฒนากระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและให้ศูนย์ข้าวชุมชนสนับสนุนให้สมาชิกร่วมกันผลิต และกำหนดนโยบายให้เกษตรกรเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ทุก 2 ฤดูกาลผลิต รวมทั้งให้ความรู้ด้านการผลิตและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนการแก้ไขปัญหาต้นทุนและตลาดนั้น รัฐควรจัดตั้งกองทุนอัตราดอกเบี้ยต่ำ สนับสนุนการรวมกลุ่มสหกรณ์ และกำหนดราคาข้าวหอมจังหวัดให้เท่ากับข้าวหอมมะลิ 105

ปัญหาของกลุ่มผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) และผู้แปรรูปข้าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับชนิดและพันธุ์ข้าวที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดและไม่มีคุณภาพรวมถึงปริมาณข้าวยังมีปริมาณไม่แน่นอน และขาดข้อมูลข่าวสารที่นำมาสนับสนุนการตัดสินใจ ซึ่งการแก้ไขต้องร่วมมือ

กันระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และรัฐ โดยรัฐต้องพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ข้าวพันธุ์ดีมีคุณภาพตามความต้องการและส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกตลอดจนเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกให้เพียงพอ ด้านข้อมูลข่าวสารต้องแก้ไขโดยการจัดระบบฐานข้อมูลพื้นฐานให้เป็นปัจจุบัน ส่วนด้านการตลาดนั้น รัฐต้องประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมและรณรงค์การใช้ตราสินค้าจังหวัด

ปัญหาของกลุ่มผู้บริโภคมีความเห็นสอดคล้องกับจังหวัดกำแพงเพชรและพิจิตร คือ ปัญหาของคุณภาพและชนิดของผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และราคาซึ่งควรแก้ไขโดยผู้ผลิตและผู้แปรรูปต้องพัฒนาข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคและผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์ใหม่ บรรจุภัณฑ์ ให้มีมาตรฐานและหลากหลายมากขึ้น พร้อมส่งเสริมการขายโดยวิธีการต่าง ๆ

3. การวิเคราะห์ SWOT Analysis และการเชื่อมโยงข้อมูล

ผลจากการวิเคราะห์กิจกรรม Focus group ของกลุ่มผู้ผลิตและกลุ่มผู้ประกอบการ สามารถนำมาเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาและหาหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยผ่านกระบวนการ SWOT Analysis เพื่อเสนอแนะทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ (การผลิต การตลาด และการบริโภค) ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 จังหวัด มีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ผลสรุป/แนวทางที่ได้จากการวิเคราะห์ โดยวิธี SWOT Analysis

3.1.1 จังหวัดกำแพงเพชร

ผลสรุปที่ได้จากการวิเคราะห์วิธี SWOT Analysis มีดังนี้

ตารางที่ 2 : การประเมินปัจจัยภายนอกและภายใน (SWOT Analysis) ของจังหวัดกำแพงเพชร

ประเด็น	S : Strengths : จุดแข็ง
1. การผลิต	1. มีพื้นที่เหมาะสมต่อการเกษตร มีแหล่งน้ำและทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลาย 2. มีศักยภาพในการปลูกข้าวเหนียว 3. มีการรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์การเกษตร จำนวน 34 สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรทำนา 16 กลุ่ม
2. การแปรรูป	4. โรงสีส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้จำหน่ายข้าวเพื่อส่งออกและผลิตข้าวบรรจุถุงมีความพร้อมพัฒนาและยกระดับโรงสี 5. ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวมีความพร้อมและมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้า OTOP ชั่นนำ
3. การตลาดและอื่นๆ	6. อุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากภาคการเกษตร มีโรงสีข้าว 37 แห่ง ทำข้าว 19 แห่ง และมีผู้ประกอบการค้าข้าวเพื่อการส่งออกรวม 16 ราย รวมถึงมีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปข้าวรวม 4 แห่ง ได้แก่ โรงเบียร์ 1 แห่ง โรงงานทำเส้นขนมจีน 2 แห่ง โรงงานทำแป้งขนมจีน 1 แห่ง และโรงงานทำเส้นก๋วยเตี๋ยว 1 แห่ง
ประเด็น	W : Weakness : จุดอ่อน
1. การผลิต	1. ปัญหาการใช้ที่ดิน การใช้น้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรยังไม่ทั่วถึง 2. ไม่มีระบบ Zoning พืชเกษตร ทำให้การพัฒนาข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวไม่มีคุณภาพและมาตรฐาน 3. หน่วยงานของรัฐที่ช่วยในการแนะนำให้ความรู้ด้านการเกษตร (ข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว) มีน้อย แต่ศูนย์ข้าวชุมชนมีปริมาณมากแต่ไม่มีคุณภาพ

ตารางที่ 2 : การประเมินปัจจัยภายนอกและภายใน (SWOT Analysis) ของจังหวัดกำแพงเพชร (ต่อ)

ประเด็น	S : Strengths : จุดแข็ง
1. การผลิต	4. การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดี 5. ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาสูง 6. ขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ ทุกระเบียบของรัฐ และด้านวิชาการ เช่น GAP การคัดเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น
2. การแปรรูป	7. วัตถุดิบทางการเกษตรไม่มีคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน 8. ขาดความรู้ในการบริหารจัดการ โรงสี ตลาด 9. การขาดเงินทุนหมุนเวียนในอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อแปรรูปและเพิ่มมูลค่าผลิตผลเกษตร
3. การตลาด และอื่นๆ	10. การขายผลผลิตมีปัญหาเรื่องราคาต่ำหรือราคาไม่มีเสถียรภาพ 11. การรวมกลุ่มไม่เข้มแข็ง ไม่มีแกนนำในการประสานงาน 12. ขาดการพัฒนาเว็บไซต์สารสนเทศที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย 13. มีคู่แข่งมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ และ ขาดการรณรงค์ให้บริโภคสินค้าของจังหวัดอย่างจริงจัง 14. ไม่มีศูนย์กลางการขนส่งที่ครบวงจร
ประเด็น	O : Opportunities : โอกาส
1. การผลิต	1. นโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประเทศ โดยวิธีการสนับสนุนและผลักดันกระบวนการสร้างรายได้ด้วยการเชื่อมโยงเป็นระบบครอบคลุม 3 ด้าน คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ 2. ความต้องการด้านอาหารของประชากรโลกมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นมีผลทำให้การพัฒนาข้าวสามารถดำเนินไปได้
2. การแปรรูป	3. กระแสการบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัยและมีคุณภาพ
3. การตลาด และอื่นๆ	4. การเปลี่ยนโครงกรรับจำนำข้าวเป็นการประกันราคาข้าว 5. การใช้ประโยชน์จากข้อมูลพันทางการค้า เป็นโอกาสของการขยายทั้งกำลังการผลิตและโรงงานอุตสาหกรรม 6. กระแสการค้า e-commerce กระแสความต้องการเศรษฐกิจพอเพียง
ประเด็น	T : Threat : ข้อจำกัด/อุปสรรค
1. การผลิต	1. ปัญหาระบบราชการและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก 2. ต้นทุนที่เป็นปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น เช่น น้ำมันราคาแพง ค่าขนส่งสินค้า 3. กลุ่มผู้ผลิตยังขาดความรู้และทักษะในการผลิตข้าวที่เหมาะสม 4. ปัญหาการขาดแคลนรถเกี่ยวและลานตากในช่วงการเก็บเกี่ยว
2. การแปรรูป	5. ปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการแปรรูปมีเพียงบางพื้นที่เท่านั้นที่สามารถผลิตได้ต้องนำจากที่อื่น 6. ธุรกิจท้องถิ่นถูกคุกคามโดยทุนต่างชาติ
3. การตลาด และอื่นๆ	7. ปัญหาเกี่ยวกับระบบการรับจำนำในเรื่องของการรับซื้อ ราคา การตรวจรับคุณภาพเมล็ดพันธุ์ 8. ผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) ขาดความสามารถในการแข่งขันทางด้านราคาเนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงกว่าประเทศคู่แข่ง และประเทศผู้ซื้อที่มีปัญหาการเงินต้องการซื้อข้าวในรูปของสินเชื่อทำให้เกิดความเสี่ยงในการชำระเงิน 9. ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ถดถอยและความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนทำให้ประเทศผู้นำเข้าต่างๆ หันไปสั่งซื้อข้าวคุณภาพเกรดรองลงมาซึ่งมีราคาต่ำแทน 10. ประเทศคู่แข่งสินค้าเกษตรมีการส่งออกสินค้ามากขึ้น เช่น เวียดนาม และจีน

จากผลการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมภายในและสถานะแวดล้อมภายนอกของจังหวัดกำแพงเพชรดังกล่าวนำมาประมวลเป็น SWOT Matrix ดังแสดงตารางที่ 3

ตารางที่ 3 : การกำหนดกลยุทธ์จาก SWOT Matrix ของจังหวัดกำแพงเพชร

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (S) 1. มีพื้นที่เหมาะสมต่อการเกษตร มีแหล่งน้ำและทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลาย 2. มีศักยภาพในการปลูกข้าวเหนียว 3. โรงสีส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้จำหน่ายข้าวเพื่อการส่งออกและผลิตข้าวบรรจุถุงจำหน่าย 4. มีตลาดกลางพืชไร่และทำข้าวในปริมาณมากเพียงพอต่อการรับซื้อข้าว	จุดอ่อน (W) 1. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรมีไม่ทั่วถึง 2. การขาดแคลนเมล็ดข้าวพันธุ์ดีมีคุณภาพ 3. ไม่มีระบบ Zoning พืชเกษตร 4. วัตถุประสงค์ทางการเกษตรไม่มีคุณภาพ ผลผลิตกันท์ไม่ได้มาตรฐาน 5. การรวมกลุ่มไม่เข้มแข็ง 6. ข้องจำกัดด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ 7. มีคู่แข่งมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ 8. ขาดความรู้ด้านการบริหารจัดการ 9. ไม่มีศูนย์กลางการขนส่งที่ครบวงจร
โอกาส (O) 1. ความต้องการด้านอาหารของประชากรโลกมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นมีผลทำให้การพัฒนาข้าวสามารถดำเนินไปได้ 2. กระแสการบริโภคสินค้าเกษตรปลอดภัยและมีคุณภาพ 3. นโยบายของรัฐในการปรับเปลี่ยนโครงการรับจำนำข้าวเป็นการประกันราคาข้าวมีส่วนทำให้กลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) มีแรงจูงใจในการพัฒนามากขึ้น	กลยุทธ์เชิงรุก (Aggressive) (ใช้ประโยชน์จากโอกาสโดยอาศัยจุดแข็ง) 1. กลยุทธ์การสร้างความมั่นคงทางวัตถุประสงค์ (S1+S2+ S3+O1+O2) 2. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (S1+ S2+ S3+O1+O2) 3. กลยุทธ์การส่งเสริมการผลิตข้าวและผลิตกันท์จากข้าวเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด (S2+ S4+O1)	กลยุทธ์เชิงฟื้นฟู (Turn around) (ลดล้างจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาสที่มี) 1. แผนงานเพิ่มศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดี และเพียงพอ (W2+ W3+ W5+ W8+O1+O2) 2. แผนการสร้างและปรับปรุงระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ(W1+O1+O2) 3. แผนการสร้างและปรับปรุงพื้นที่การเกษตรและสถานประกอบการข้าว (W3+ W4+ W5+ W6++ W8+O1+ O3) 4. แผนการสร้างตราและเอกลักษณ์ของข้าวไทยและผลิตกันท์จากข้าว (W4+ W7+O1+O2) 5. แผนงานสร้างตราและเอกลักษณ์ให้กับข้าวและผลิตกันท์จากข้าวเพื่อการขยายตลาด(W2+ W4+ W7+O1+O2)
อุปสรรค (T) 1. ปัจจัยการผลิตเพิ่ม เช่น น้ำมัน ค่าขนส่ง 2. กลุ่มผู้ผลิตยังขาดความรู้และทักษะในการผลิตข้าวที่เหมาะสม 3. ปัญหาการขาดแคลนรถเกี่ยวและลานตากในช่วงการเก็บเกี่ยว 4. เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการแปรรูปมีเพียงบางพื้นที่ที่สามารถผลิตได้และต้องนำจากที่อื่น 5. ปัญหาโครงการรับจำนำข้าวด้านระบบการรับจำนำ การรับซื้อ ราคา การตรวจรับ	กลยุทธ์เพิ่มทางเลือก (Diversification) (หลีกเลี่ยงข้อจำกัดโดยอาศัยจุดแข็ง) 1. กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเกษตรกรและผู้ประกอบการ (S1+ S2+ S3+ S4+T1+T4+T6) 2. กลยุทธ์ขยายการส่งออก (S3+T2 +T3+T6+T7)	กลยุทธ์เชิงรับ (Defensive) (ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงข้อจำกัด) 1. แผนงานสร้างองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการ(W5+ W6+T2+T6) 2. แผนงานขยายการส่งออก(W7+T2+T6+T7) 3. แผนการบริหาร การจัดการขนส่งข้าวและผลิตกันท์จากข้าว(W5+ W6+ W9+T2-T6)

ตารางที่ 3 : การกำหนดกลยุทธ์จาก SWOT Matrix ของจังหวัดกำแพงเพชร (ต่อ)

อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เพิ่มทางเลือก (Diversification) (หลีกเลี่ยงข้อจำกัดโดยอาศัยจุดแข็ง)	กลยุทธ์เชิงรับ (Defensive) (ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงข้อจำกัด)
6. ต้นทุนการผลิตสูงของผู้ประกอบการ (โรงสี) สูงกว่าประเทศคู่แข่ง และผู้ซื้อที่มีปัญหาการเงินต้องการซื้อข้าวในรูปของสินเชื่อทำให้เกิดความเสี่ยงในการชำระเงิน	3. กลยุทธ์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ และ ห่วงโซ่อุปทานอย่างมีประสิทธิภาพ (S1+ S3+ S4+T3 +T4+T6+T7)	4. แผนงานพัฒนาและยกระดับโลจิสติกส์(W3+W4+ W6+ W9+T1+T7-T4)
7. ประเทศคู่แข่งสินค้าเกษตรมีการส่งออกสินค้ามากขึ้น เช่น เวียดนาม และจีน	4. กลยุทธ์การวิจัย(S1+ S2+T2 +T3+T4+T7)	5. แผนงานส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้าวและบรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน(W2+ W4+T2-T4) 6.แผนงานวิจัย(W2+ W4+T4+T6)

3.1.2 จังหวัดพิจิตร

สรุปการวิเคราะห์ โดยวิธี SWOT Analysis มีดังนี้

ตารางที่ 4 : การประเมินปัจจัยภายนอกและภายใน (SWOT Analysis) ของจังหวัดพิจิตร

ประเด็น	S : Strengths : จุดแข็ง
1. การผลิต	1. ทรัพยากรธรรมชาติมีความหลากหลายและมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูเพื่อใช้ประโยชน์ 2. มีพื้นที่ปลูกข้าวที่อุดมสมบูรณ์กว่า 2 ล้านไร่ และแหล่งปลูกข้าวที่คุณสมบัติเฉพาะสำหรับทำเส้น 3. มีกลุ่มสหกรณ์ 49 สหกรณ์ มีสมาชิก 81,665 ราย, กลุ่มเกษตรกร 51 กลุ่ม มีสมาชิก 10,117 ราย
2. การแปรรูป	4. โรงสีข้าวส่วนใหญ่เป็นโรงสีที่ทันสมัยมีประสิทธิภาพสูงมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นข้าวสารบรรจุถุงจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งมีการร่วมมือกันระหว่างโรงสี เกษตรกรและหน่วยงานรัฐ 5. ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวมีความพร้อมและมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้า OTOP ชั่นนำ
3. การตลาดและอื่นๆ	6. เป็นที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมและมีโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรจำนวนมาก เช่น โรงงานอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลการเกษตร, ไซโลอบเมล็ดพืช, ตลาดกลางสินค้าเกษตร 7 แห่ง, ทำข้าว 33 แห่ง, โรงสี 56 โรงสีข้าว และ โรงสีที่จดทะเบียนตาม พ.ร.บ. ข้าว (ประเภทส่งออก) 3 โรงสีข้าว, โรงงานทำเส้นก๋วยเตี๋ยว 1 แห่ง
ประเด็น	W : Weakness : จุดอ่อน
1. การผลิต	1. ปัญหาการเสื่อมโทรมของดินและการใช้ที่ดิน การใช้น้ำและการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่ทั่วถึง 2. ไม่มีการกำหนดพื้นที่เพาะปลูก (Zoning) ทำให้เกษตรกรผลิตพืชไม่มีคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน 3. หน่วยงานของรัฐที่ช่วยในการแนะนำให้ความรู้ด้านการเกษตร (ข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว) มีน้อย 4. จังหวัดพิจิตรยังไม่มีศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์พืช 5. การขาดแคลนเมล็ดข้าวพันธุ์ดี ขาดการพัฒนาพันธุ์ข้าว 6. ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาสูง และขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตรซึ่งเป็นปัญหาแรงงานต่างด้าว
2. การแปรรูป	8. วัตถุดิบทางการเกษตรไม่มีคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐานและปริมาณการผลิตไม่สม่ำเสมอ 9. ผู้ประกอบการ (โรงสี) ขาดความรู้ในการบริหารจัดการโรงสี การตลาด 10. ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวขาดการพัฒนาด้านการแปรรูป บรรจุภัณฑ์ 11. ไม่มีโรงงานผลผลิตแป้งในจังหวัดพิจิตร

ตารางที่ 4 : การประเมินปัจจัยภายนอกและภายใน (SWOT Analysis) ของจังหวัดพิจิตร (ต่อ)

ประเด็น	W : Weakness : จุดอ่อน
3. การตลาด และอื่นๆ	12. การขายผลผลิตมีปัญหาเรื่องราคาต่ำหรือราคาไม่มีเสถียรภาพ 13. การรวมกลุ่มไม่เข้มแข็ง ไม่มีแกนนำในการประสานงานขาดความร่วมมือกันระหว่างสมาชิก 14. ขาดความรู้ในด้านต่างๆ เช่น การผลิตปุ๋ยชีวภาพ การคัดเมล็ดพันธุ์ การตลาด โรคแมลงศัตรูพืช เป็นต้น 15. ระบบฐานข้อมูลล้าหลังและขาดการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค 16. มีคู่แข่งมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ และ ขาดการรณรงค์ให้บริโภคสินค้าของจังหวัดอย่างจริงจัง 17. ไม่มีตลาดกลางสินค้าการเกษตรที่เป็นระบบครบวงจร และศูนย์กลางการขนส่งที่ครบวงจร
ประเด็น	O : Opportunities : โอกาส
1. การผลิต	1. ข้าวไทยเป็นที่นิยมของตลาดต่างประเทศและ เป็นที่ต้องการของโรงสีใหม่ ก้าวเดียว ขนเงิน 2. งบประมาณปี 2554 มีนโยบายตั้งศูนย์เรียนรู้วิชาผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของชาวนาต้นแบบ โดยให้เกษตรกรนำข้าวพันธุ์ดี จากศูนย์พัฒนาฯ ไปปลูกเป็นพันธุ์ข้าวโดยศูนย์วิจัยข้าวพิษณุโลก ดูแลควบคุมและคัดสรรแล้วว่าเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ต้านทานโรคเพลี้ยกระโดด ได้แก่ พันธุ์ กข.41 , กข.29 , พิษณุโลก 2 3. ความชัดเจนในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประเทศ โดยวิธีการสนับสนุนและผลักดันกระบวนการสร้างรายได้ด้วยการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบครอบคลุม 3 ด้าน คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ
2. การแปรรูป	4. ภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลกและในระดับจังหวัด Rice City Estate
3. การตลาด และอื่นๆ	5. การปรับเปลี่ยนโครงการรับจำนำข้าวเป็นการประกันราคาข้าวมีส่วนทำให้กลุ่มผู้ผลิตและ ผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) มีแรงจูงใจในการพัฒนามากขึ้น 6. การใช้ประโยชน์จาก ข้อผูกพันทางการค้า เป็นโอกาสของการขยายทั้งกำลังการผลิตและ โรงงานอุตสาหกรรม และ โรงสีมีการปรับปรุงและยกระดับมาตรฐานของโรงสีได้มากยิ่งขึ้นทำให้การตลาดของข้าวดำเนินไปด้วยดี ช่องทางตลาดต่างประเทศมีมากขึ้น
ประเด็น	T : Threat : ข้อจำกัด/อุปสรรค
1. การผลิต	1. ปัญหาภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก 2. ต้นทุนที่เป็นปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าขนส่งสินค้า 3. กลุ่มผู้ผลิตยังขาดความรู้และทักษะในการผลิตข้าวที่เหมาะสม 4. ปัญหาการขาดแคลนรถเกี่ยวและลานตากในช่วงการเก็บเกี่ยว
2. การแปรรูป	5. ปัญหาคุณภาพข้าวเปลือกไม่สม่ำเสมอทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับคู่แข่งต่างประเทศได้ 6. เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการแปรรูปมีเพียงบางพื้นที่เท่านั้นที่สามารถผลิตได้ ต้องนำเข้าจากต่างจังหวัด
3. การตลาด และอื่นๆ	7. โรงสีเข้าร่วมโครงการรับจำนำน้อย และผลกระทบจากการประกันราคาข้าวหรือการแทรกแซงราคาข้าวและ ตลาดที่เกิดจากกฎระเบียบที่ไม่เอื้ออำนวย 8. มีการสร้างเงื่อนไขทางการค้ามากขึ้นโดยมีความพยายามปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของตนเอง เพื่อให้เกิดข้อได้เปรียบทางการค้า เช่น การกำหนดมาตรฐานไว้สูงเกินความจำเป็น 9. ขาดความรู้ในการแปรรูป การตลาด 10. ขาดหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนเรื่องจักรและเงินลงทุน บริการด้านการทดสอบผลิตภัณฑ์ 11. ผู้ประกอบการ ผู้ผลิต เจ้าหน้าที่รัฐขาดความซื่อสัตย์ และไม่มีการตรวจสอบโครงการรัฐ

จากผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและสภาวะแวดล้อมภายนอกของจังหวัดพิจิตร ดังกล่าวนำมาประมวลเป็น SWOT Matrix ดังแสดงตารางที่ 5

ตารางที่ 5 : การกำหนดกลยุทธ์จาก SWOT Matrix ของจังหวัดพิจิตร

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (S) 1. มีพื้นที่ปลูกข้าวที่อุดมสมบูรณ์เหมาะสมสำหรับปลูกข้าวที่แปรรูปทำเส้น 2. โรงสีส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้จำหน่ายข้าวเพื่อการส่งออกและผลิตข้าวบรรจุถุงจำหน่าย 3. ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวมีความพร้อมและมีความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้า OTOP ชั้นนำ 4. เป็นที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมและมีโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรที่สามารถรองรับผลผลิตเกษตรได้ปริมาณมาก	จุดอ่อน (W) 1. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรยังไม่ทั่วถึง 2. การขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีมีคุณภาพ 3. ไม่มีการกำหนดพื้นที่เพาะปลูก (Zoning) 4. วัตถุดิบไม่มีคุณภาพ ผลผลิตต่ำขาดมาตรฐาน 5. การรวมกลุ่มไม่เข้มแข็งและขาดความรู้ 6. ไม่มีศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์พืช 7. ข้อยกาด้านระบบข้อมูลสารสนเทศ 8. ไม่มีโรงงานผลิตแปรรูปในจังหวัดพิจิตร 9. ไม่มีตลาดกลางสินค้าการเกษตรและศูนย์กลางการขนส่งที่ครบวงจร 10. มีคู่แข่งมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ
โอกาส (O) 1. ข้าวไทยเป็นที่นิยมของตลาดต่างประเทศ และ เป็นที่ต้องการของโรงสีในหมีถ้วยเดี่ยว ขนมัน 2. งบประมาณปี 2554 มีนโยบายตั้งศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจเมล็ดพันธุ์ข้าวของชาวนาต้นแบบ 3. นโยบายการประกันราคาข้าวทำให้กลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) มีแรงจูงใจในการพัฒนามากขึ้น 4. ภาครัฐมีนโยบายสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นครัวของโลกและในระดับจังหวัด Rice City Estate 5. การใช้ประโยชน์จากข้อผูกพันทางการค้ายกระดับโรงสีและการแปรรูป	กลยุทธ์เชิงรุก (Aggressive) (ใช้ประโยชน์จากโอกาสโดยอาศัยจุดแข็ง) 1. กลยุทธ์การสร้างความมั่นคงทางวัตถุดิบ (S1+S2+O1+O2+O4) 2. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (S1+ S2+ S3+O1+O2+O3+O5) 3. กลยุทธ์การส่งเสริมการผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด (S2+ S3+ S4+O1+O4+O5)	กลยุทธ์เชิงฟื้นฟู (Turn around) (ลบล้างจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาสที่มี) 1. แผนงานเพิ่มศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีและเพียงพอ (W2+ W3+ W4+ W6+ O1+O2+O4) 2. แผนการสร้างและปรับปรุงระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ (W1+O4) 3. แผนการสร้างและปรับปรุงพื้นที่การเกษตรและสถานประกอบการข้าว (W3+ W4+ W5+ W8+O1+ O2+O4) 4. แผนการสร้างตราและเอกลักษณ์ของข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าว (W2+ W4+ W7+O1+O2+O4) 5. แผนงานสร้างตราและเอกลักษณ์ให้กับข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการขยายตลาด (W2+ W4+ W7+O1+O4+O5)
อุปสรรค (T) 1. ต้นทุนเพิ่มขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าขนส่ง 2. กลุ่มผู้ผลิตยังขาดทักษะในการผลิตข้าว 3. การขาดแคลนรถเกี่ยวและลานตาก 4. คุณภาพข้าวเปลือกไม่สม่ำเสมอทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับคู่แข่งต่างประเทศ	กลยุทธ์เพิ่มทางเลือก (Diversification) (หลีกเลี่ยงข้อจำกัดโดยอาศัยจุดแข็ง) 1. กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนาองค์กรเกษตรกรและผู้ประกอบการ (S1+ S2+ S3+T2+T5+T8+T10)	กลยุทธ์เชิงรับ (Defensive) (ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงข้อจำกัด) 1. แผนงานสร้างองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการ (W4+ W5+T2+T8-T4) 2. แผนงานขยายการส่งออก (W10+T4-T7)

ตารางที่ 5 : การกำหนดกลยุทธ์จาก SWOT Matrix ของจังหวัดพิจิตร (ต่อ)

อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เพิ่มทางเลือก (Diversification) (หลีกเลี่ยงข้อจำกัดโดยอาศัยจุดแข็ง)	กลยุทธ์เชิงรับ (Defensive) (ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงข้อจำกัด)
5. เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการแปรรูปมีเพียงบางพื้นที่ที่สามารถผลิตได้และต้องนำจากที่อื่น 6. โรงสีเข้าร่วมโครงการรับจำนำน้อย 7. มีการสร้างเงื่อนไขทางการค้ามากขึ้นโดยมีพยายามปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ตน 8. การขาดความรู้ในด้านการแปรรูป การตลาด การจัดการโรงสี และบริการด้านการทดสอบผลิตภัณฑ์ 10. ขาดหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนเครื่องจักรและเงินทุน 11. ผู้ประกอบการ ผู้ผลิต เจ้าหน้าที่รัฐขาดความซื่อสัตย์ และไม่มีการตรวจสอบโครงการรัฐ	2. กลยุทธ์ขยายการส่งออก (S2+ S3+ S4+T2 +T4+T7+T8) 3. กลยุทธ์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ และห่วงโซ่อุปทานอย่างมีประสิทธิภาพ (S1+ S3+ S4+T3 +T4+T6+T7) 4. กลยุทธ์การวิจัย (S1+ S2+ S3+T3 +T4+T5+T8) 5. กลยุทธ์การสร้างธรรมาภิบาลแก่ผู้ประกอบการข้าว (S2+ S2+S4+T7 +T11)	3. แผนการบริหาร การจัดการขนส่งข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว (W3+ W4+ W7+ W9+T1+T3-T5) 4. แผนงานพัฒนาและยกระดับโลจิสติกส์ (W7+ W9+T1+T3-T5) 5. แผนงานส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้าวและบรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน (W2+ W4+T4-T2) 6. แผนงานวิจัย (W4+ W6+ W8+ W10+T5+T4+T8-T2) 7. แผนปลูกฝังจิตสำนึกให้กับผู้ประกอบการและเกษตรกร (W5+ W7+T7+T11-T6)

3.1.3 จังหวัดพิษณุโลก

ผลสรุป/แนวทางที่ได้จากการวิเคราะห์ SWOT Analysis มีดังนี้

ตารางที่ 6 : การประเมินปัจจัยภายนอกและภายใน (SWOT Analysis) ของจังหวัดพิษณุโลก

ประเด็น	S : Strengths : จุดแข็ง
1. การผลิต	1. ทรัพยากรธรรมชาติมีความหลากหลายและมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตร 2. มีศักยภาพในการปลูกข้าวเหนียว พันธุ์ กข.6 เช่น อำเภอนครไทย อำเภอชาติตระการ 3. มีการรวมกลุ่มในรูปสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์กรต่าง ๆ รวม 976 องค์กร และมีสมาชิกสหกรณ์ 93,423 คน 4. มีศูนย์วิจัยข้าว ศูนย์ขยายพันธุ์พืช สำนักงานวิจัยและพัฒนาการเกษตรคอยให้คำแนะนำปรึกษาในการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ข้าว ศูนย์จักรกลการเกษตรช่วยพัฒนาเครื่องจักรกลการเกษตร
2. การแปรรูป	5. ผู้ประกอบการ (โรงสี) และผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวมีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนายกระดับอุตสาหกรรม
3. การตลาดและอื่นๆ	6. มีโรงงานอุตสาหกรรมเกษตรจำนวนมากที่สามารถรองรับผลผลิตการเกษตร เช่น ไซโลอบเมล็ดพืช, ตลาดกลางสินค้าเกษตร, ทำข้าว, โรงสี 64 โรงสีข้าว และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวรวม 127 แห่ง 7. มีการผลิตข้าวกล้องเพื่อสุขภาพแบบบรรจุสุญญากาศ ข้าวหอมสุรินทร์ ข้าวหอมมะลิแดงที่ผลิตโดยโรงสีข้าวชุมชน
ประเด็น	W : Weakness : จุดอ่อน
1. การผลิต	1. ปัญหาการใช้ที่ดิน การใช้น้ำ การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรยังไม่ทั่วถึงและบางพื้นที่เกิดภาวะน้ำท่วมซ้ำซาก เช่น อำเภอบางระกำและบางกระทุ่ม 2. ไม่มีการกำหนดพื้นที่เพาะปลูก (Zoning) ทำให้การผลิตพืชไม่มีคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน 3. การขาดแคลนเมล็ดข้าวพันธุ์ดี ขาดการพัฒนาพันธุ์ข้าว และฤดูเก็บเกี่ยวยังขาดแคลนลานตาก รดเกี่ยว 4. ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรมีราคาสูง และการกำหนดราคาข้าวหอมมะลิเท่ากับข้าวหอมจังหวัด

ตารางที่ 6 : การประเมินปัจจัยภายนอกและภายใน (SWOT Analysis) ของจังหวัดพิษณุโลก (ต่อ)

ประเด็น	W : Weakness : จุดอ่อน
2. การแปรรูป	5. วัตถุดิบทางการเกษตรไม่มีคุณภาพ ผลผลิตกันที่ไม่ได้มาตรฐานและปริมาณการผลิตไม่สม่ำเสมอ 6. การขาดเงินทุนหมุนเวียนในอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อแปรรูปและเพิ่มมูลค่าผลิตผลการเกษตร 7. ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวยังขาดการพัฒนาด้านการแปรรูปและบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน
3. การตลาด และอื่นๆ	8. การขายผลผลิตมีปัญหาเรื่องราคาต่ำหรือราคาไม่มีเสถียรภาพ 9. โครงการรับจํานามีปัญหาด้านจุดรับซื้อ ความชื้น ความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่และโรงสี 10. อำเภอลาดยาวมีปัญหาไม่มีจุดรับซื้อ และ อำเภอนิคมพัฒนาปราจีนบุรีไม่มีตลาดชุมชนหรือตลาดกลางรับซื้อข้าว 11. การรวมกลุ่มไม่เข้มแข็ง ขาดความร่วมมือกันระหว่างสมาชิกและขาดความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การผลิตปุ๋ยชีวภาพ การคัดเมล็ดพันธุ์ การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา การตลาด โรคแมลงศัตรูพืช เป็นต้น 12. ระบบฐานข้อมูลด้านการเกษตรล้าหลังและไม่มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภค 13. ไม่มีตลาดกลางสินค้าการเกษตรที่เป็นระบบครบวงจร และศูนย์กลางการขนส่งที่ครบวงจร
ประเด็น	O : Opportunities : โอกาส
1. การผลิต	1. มีหน่วยงานของรัฐ เช่น ศูนย์ขยายพันธุ์ ศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์พืช ศูนย์วิจัยข้าว สำนักงานเกษตร และสถานีพัฒนาที่ดิน ให้บริการและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว การจัดตั้งศูนย์ข้าวชุมชน และการรวมกลุ่มทำปุ๋ยอินทรีย์ 2. นโยบายการแก้ไขปัญหานี้สินของประเทศ โดยวิธีการสนับสนุนและผลักดันกระบวนการสร้างรายได้ด้วยการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบครอบคลุม 3 ด้าน คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ
2. การแปรรูป	3. มีหน่วยงานด้านการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูป และการตลาด หลายหน่วยงาน จึงเป็นโอกาสของหน่วยงานปฏิบัติในพื้นที่เกษตรกร องค์กรเกษตรกรจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ 4. ความต้องการด้านอาหารของประชากรโลกมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้นมีผลทำให้การพัฒนาข้าวสามารถดำเนินไปได้
3. การตลาด และอื่นๆ	5. การปรับเปลี่ยนโครงการรับจํานาข้าวเป็นการประกันราคาข้าวมีทำให้กลุ่มผู้ผลิตและ ผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) มีแรงจูงใจในการพัฒนามากขึ้น 6. แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัดกำหนดให้พิษณุโลกและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่พัฒนา “สี่แยกอินโดจีน” 7. มีที่ตั้งที่ได้เปรียบในเชิงภูมิศาสตร์เศรษฐกิจเป็นศูนย์กลางสี่แยกอินโดจีนที่มีการเชื่อมโยงระหว่างภาคคมนาคม การสื่อสาร และอุตสาหกรรมเพื่อการค้า โดยเป็นศูนย์กลางการค้า การบริการ และการศึกษา
ประเด็น	T : Threat : ข้อจำกัด/อุปสรรค
1. การผลิต	1. ปัญหาภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก เช่น การสูญเสียพื้นที่ป่าไม้และจำนวนดินไม้ เป็นต้น 2. ต้นทุนที่เป็นปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น เช่น ราคาน้ำมัน ค่าขนส่งสินค้า 3. กลุ่มผู้ผลิตยังขาดความรู้และทักษะในการผลิตข้าวที่เหมาะสม 4. ปัญหาการขาดแคลนรถเกี่ยวและลานตากในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยว
2. การแปรรูป	5. ปัญหาคุณภาพข้าวเปลือกไม่สม่ำเสมอทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับคู่แข่งต่างประเทศได้ 6. ปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการแปรรูปมีเพียงบางพื้นที่เท่านั้นที่สามารถผลิตได้ ต้องนำมาจากต่างจังหวัด
3. การตลาด	7. ขาดการรณรงค์ให้บริโภคสินค้าของจังหวัดอย่างจริงจัง 8. กรอบนโยบายความร่วมมือเศรษฐกิจชายแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา ลาวและพม่า ที่สนับสนุนให้ประเทศเพื่อนบ้านผลิตสินค้าบางชนิดอาจส่งผลกระทบต่อราคาผลผลิตในประเทศ 9. ประเทศคู่แข่งสินค้าเกษตรมีการส่งออกสินค้ามากขึ้น เช่น เวียดนาม และจีน

จากผลการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและสภาวะแวดล้อมภายนอกของจังหวัดพิษณุโลก ดังกล่าวนำมาประมวลเป็น SWOT Matrix ดังแสดงตารางที่ 7

ตารางที่ 7 : การกำหนดกลยุทธ์จาก SWOT Matrix ของจังหวัดพิษณุโลก

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (S) 1. ทรัพยากรมีความหลากหลายและมีการอนุรักษ์ฟื้นฟูเพื่อใช้ประโยชน์ทางการเกษตร 2. อ.นครไทยและอ.ชาติตระการมีศักยภาพปลูกข้าวเหนียว กข.6 3. มีศูนย์วิจัยข้าว ศูนย์ขยายพันธุ์พืช สำนักงานวิจัยและพัฒนาการเกษตร และศูนย์จักรกลการเกษตร 4. โรงสีและผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวมีความพร้อมยกระดับมาตรฐาน 5. มีการผลิตข้าวกล้องเพื่อสุขภาพแบบบรรจุสุญญากาศโดยโรงสีข้าวชุมชน	จุดอ่อน (W) 1. แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรยังไม่ทั่วถึง 2. การขาดแคลนเมล็ดข้าวพันธุ์ดีมีคุณภาพ 3. วัตถุดิบทางการเกษตรไม่มีคุณภาพ ปริมาณการผลิตไม่สม่ำเสมอ 4. ไม่มีการกำหนดพื้นที่เพาะปลูก (Zoning) 5. การรวมกลุ่มไม่เข้มแข็งและขาดความรู้ 6. ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวขาดการพัฒนาด้านการแปรรูปและบรรจุภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน 7. บางพื้นที่ขาดจตุรัสข้าวและตลาดชุมชน ตลาดกลางรับซื้อข้าว 8. ระบบฐานข้อมูลด้านการเกษตรล้าหลังและไม่มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูล 9. ไม่มีตลาดกลางสินค้าการเกษตรและศูนย์กลางการขนส่งที่ครบวงจร 10. ขาดโรงสีชุมชน ลานตาก รถเกี่ยว
โอกาส (O) 1. มีศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์พืช ศูนย์วิจัยข้าว สำนักงานเกษตร และสถานีพัฒนาที่ดินให้บริการและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการผลิตทางการเกษตร 2. มีหน่วยงานด้านการศึกษา คำนคว้า และวิจัยเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูป และการตลาด หลายหน่วยงาน 3. ความต้องการด้านอาหารของประชากรโลกมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น 4. มีที่ตั้งที่ได้เปรียบในเชิงภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจเป็นศูนย์กลางสี่แยกอินโดจีน 5. นโยบายการประกันราคาข้าวมีส่วนทำให้กลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) มีแรงจูงใจในการพัฒนามากขึ้น	กลยุทธ์เชิงรุก (Aggressive) (ใช้ประโยชน์จากโอกาสโดยอาศัยจุดแข็ง) 1. กลยุทธ์การสร้างความมั่นคงทางวัตถุดิบ (S2+ S3+O1) 2. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต (S1+ S2+ S3+ S4+ S5+O1+O2+O4+O5) 3. กลยุทธ์การส่งเสริมการผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด (S2+ S5+O2+O3)	กลยุทธ์เชิงฟื้นฟู (Turn around) (ลบล้างจุดอ่อนโดยอาศัยโอกาสที่มี) 1. แผนงานเพิ่มศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีและเพียงพอ (W2+ W3+ W4+O1) 2. แผนการสร้างและปรับปรุงระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ (W1+O4) 3. แผนการสร้างและปรับปรุงพื้นที่การเกษตรและสถานประกอบการข้าว (W4+ W5+ W6+ W10+O1+ O2+O4+O5) 4. แผนการสร้างตราและเอกลักษณ์ของข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าว (W3+ W6+O1+O2) 5. แผนงานสร้างตราและเอกลักษณ์ให้กับข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการขยายตลาด (W2+ W4+ W7+O1+O2)

ตารางที่ 7 : การกำหนดกลยุทธ์จาก SWOT Matrix ของจังหวัดพิษณุโลก (ต่อ)

อุปสรรค (T)	กลยุทธ์เพิ่มทางเลือก (Diversification) (หลีกเลี่ยงข้อจำกัดโดยอาศัยจุดแข็ง)	กลยุทธ์เชิงรับ (Defensive) (ลดจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงข้อจำกัด)
1. ปัจจัยการผลิตเพิ่มขึ้น เช่น น้ำมัน ค่าขนส่งสินค้า 2. กลุ่มผู้ผลิตยังขาดความรู้และทักษะในการ ผลิตข้าวที่เหมาะสม 3. ปัญหาการขาดแคลนรถเกี่ยวและลาน ตากในช่วงการเก็บเกี่ยว 4. เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ในการแปรรูปมีเพียงบาง พื้นที่ที่สามารถผลิตได้และต้องนำจากที่อื่น 5. ปัญหาคุณภาพข้าวเปลือกไม่สม่ำเสมอ ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับคู่แข่ง ต่างประเทศได้ 6. ขาดการณรงค์ให้บริโภคสินค้าของ จังหวัดอย่างจริงจัง 7. ประเทศคู่แข่งสินค้าเกษตรมีการส่งออก สินค้ามากขึ้น เช่น เวียดนาม และจีน	1. กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนา องค์กรเกษตรกรและผู้ประกอบการ (S3+ S4+T2+T4) 2. กลยุทธ์ขยายการส่งออก (S4+T5+T6+T7) 3. กลยุทธ์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ และห่วงโซ่อุปทานอย่างมีประสิทธิภาพ (S1+ S2+ S3+T1 +T3+T4) 4. กลยุทธ์การวิจัย(S3+ S4+T2 +T3+T4+T5)	1. แผนงานสร้างองค์ความรู้ให้กับเกษตรกร และผู้ประกอบการ(W5+ W6+T2) 2. แผนงานขยายการส่งออก(W3+ W4+ W6+ W8+T6+T7-T5) 3. แผนการบริหาร การจัดการขนส่งข้าวและ ผลิตภัณฑ์จากข้าว(W5+ W6+T2+T6) 4. แผนงานพัฒนาและยกระดับโลจิสติกส์ (W7+ W8+ W9+T1-T3) 5. แผนงานส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ผลิตภัณฑ์จากข้าวและบรรจุภัณฑ์ให้มี มาตรฐาน(W3+ W4+T2) 6.แผนงานวิจัย(W2+ W3+ W6+T1+T5)

3.2 นโยบาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงาน โครงการ เพื่อการพัฒนาและการจัดการข้าวทั้งระบบของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก

จากตาราง SWOT Matrix ข้างต้นประกอบกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามนำมากำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงาน และโครงการ ดังนี้

3.2.1 วิสัยทัศน์ นโยบาย

วิสัยทัศน์ “ตลาดกลาง Supply Chain ภาคเหนือตอนล่าง” นโยบาย “การพัฒนาห่วงโซ่คุณภาพข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวในระดับจังหวัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด”

3.2.2 ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงาน โครงการ

รายละเอียดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงานและโครงการ มีดังนี้

1) ยุทธศาสตร์ด้านการผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว
คุณภาพดีในระดับจังหวัด ใช้แก้ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดข้าวพันธุ์ดีและมีคุณภาพให้ผู้ผลิตสามารถผลิตได้ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการและผู้บริโภค เช่นกลยุทธ์การสร้างความมั่นคงทางวัตถุดิบ แผนงานเพิ่มศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพและเพียงพอ โครงการหมู่บ้านเมล็ดพันธุ์

2) ยุทธศาสตร์การสร้างตราเอกลักษณ์ ใช้แก้ปัญหาข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งภายในและต่างประเทศ รวมถึงปัญหาข้อมูลข่าวสารและความรู้ เช่น กลยุทธ์การส่งเสริมการผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด แผนการสร้างตราและเอกลักษณ์ของข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าว โครงการจัดทำมาตรฐานข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการบริโภคภายในจังหวัด ประเทศ และการส่งออก

3) ยุทธศาสตร์การบริหารการจัดการขนส่งข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวในระดับจังหวัด ใช้แก้ปัญหาการบริหาร การจัดการขนส่งข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวที่ไม่ทั่วถึง เช่น กลยุทธ์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานอย่างมีประสิทธิภาพ แผนการบริหาร จัดการขนส่งข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว โครงการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการกระจายสินค้า (ปัจจัยการผลิต)

4) ยุทธศาสตร์การสร้างธรรมาภิบาลให้แก่ผู้ประกอบการข้าว ใช้แก้ปัญหาความไม่ซื่อสัตย์และความไม่รอบรู้และการไม่มีคุณภาพของคน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโอกาส การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ด้านการพัฒนาสมรรถนะบุคคล ภาษา เทคโนโลยีสารสนเทศ และธุรกิจการเกษตร ซึ่งมีกลยุทธ์และโครงการที่เชื่อมโยงยุทธศาสตร์ทั้งหมดเพื่อสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นแก่ผู้ประกอบการข้าว เกษตรกร และองค์กรภาครัฐ

วิสัยทัศน์ “ตลาดกลาง Supply Chain ภาคเหนือตอนล่าง”

นโยบาย “การพัฒนาห่วงโซ่คุณภาพข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวในระดับจังหวัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตารางที่ 8 : ทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ (การผลิต การตลาดและการบริโภค) ของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก

ยุทธศาสตร์	กำแพงเพชร		พิจิตร		พิษณุโลก	
	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตข้าวและ ผลิตภัณฑ์จาก ข้าวคุณภาพดีใน ระดับจังหวัด	1. กลยุทธ์การสร้าง ความมั่นคงทาง วัตถุดิบ 2. กลยุทธ์การเพิ่ม ประสิทธิภาพการ ผลิต	1.1 แผนงานเพิ่มศักยภาพการ ผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีและ เพียงพอ 1.1.1 โครงการหมู่บ้านเมล็ด พันธุ์ 1.1.2 โครงการส่งเสริมการปลูก ข้าวพันธุ์ดีมีคุณภาพและพันธุ์หลัก 1.1.3 โครงการส่งเสริมการผลิตข้าว โดยวิธี GAP 1.1.4 โครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ 1.1.5 โครงการเพิ่มศูนย์ข้าวชุมชน 2.1 แผนการสร้างและ ปรับปรุงระบบชลประทานที่มี ประสิทธิภาพ 2.1.1 โครงการปรับปรุง ระบบชลประทาน 2.1.2 โครงการพัฒนาแหล่ง น้ำเพื่อการ เกษตร	1. กลยุทธ์การสร้าง ความมั่นคงทาง วัตถุดิบ 2. กลยุทธ์การเพิ่ม ประสิทธิภาพการ ผลิต	1.1 แผนงานเพิ่มศักยภาพการ ผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดี และเพียงพอ 1.1.1 โครงการหมู่บ้าน เมล็ดพันธุ์ 1.1.2 โครงการอนุรักษ์ และพัฒนาพันธุ์ข้าวพิจิตร 1.1.2 โครงการส่งเสริมการ ปลูกข้าวพันธุ์หลัก (120 วัน) เช่น พันธุ์เพล.2 พันธุ์ชัยนาท 1.1.3 โครงการส่งเสริมการผลิต ข้าวโดยวิธี GAP 1.1.4 โครงการจัดตั้งศูนย์ขยาย เมล็ดพันธุ์ และศูนย์พัฒนาวิจัยข้าว 1.1.5 โครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ 2.1 แผนการสร้างและ ปรับปรุงระบบชลประทานที่ มีประสิทธิภาพ	1. กลยุทธ์การ สร้างความมั่นคง ทางวัตถุดิบ 2. กลยุทธ์การเพิ่ม ประสิทธิภาพการ ผลิต	1.1 แผนงานเพิ่มศักยภาพการ ผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีและ เพียงพอ 1.1.1 โครงการธนาคารเมล็ด พันธุ์ 1.1.2 โครงการส่งเสริมการปลูก ข้าวพันธุ์ดีมีคุณภาพและพันธุ์หลัก 1.1.3 โครงการส่งเสริมการผลิตข้าว โดยวิธี GAP 1.1.4 โครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ 1.1.5 โครงการเพิ่มศูนย์ข้าวชุมชน 2.1 แผนการสร้างและ ปรับปรุงระบบชลประทานที่มี ประสิทธิภาพ 2.1.1 โครงการปรับปรุง ระบบชลประทาน 2.1.2 โครงการพัฒนาแหล่ง น้ำเพื่อการ เกษตร

ตารางที่ 8 : ทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ (การผลิต การตลาดและการบริโภค) ของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	กำแพงเพชร		พิจิตร		พิษณุโลก	
	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตข้าวและ ผลิตภัณฑ์จาก ข้าวคุณภาพดีใน ระดับจังหวัด	2.กลยุทธ์การเพิ่ม ประสิทธิภาพการ ผลิต	2.2 แผนการสร้างและปรับปรุง พื้นที่การ เกษตรและสถาน ประกอบการข้าว 2.2.1 โครงการกำหนดพื้นที่ปลูก ข้าว(Zoning) และขยายพื้นที่เพาะปลูก เพิ่ม 2.2.2 โครงการก่อสร้างลาน ตาก ตราช้างชุมชนและโรงสีข้าวชุมชน แบบครบวงจร 2.2.3 โครงการหนึ่งหมู่บ้าน หนึ่งรถเกี่ยว 2.2.4 โครงการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว 2.2.5 โครงการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน และส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ ข้าวที่เข้มแข็ง 2.2.6 โครงการยกระดับ มาตรฐานโรงสีข้าวและการ ปรับปรุงเครื่องจักรกล 2.3 แผนงานสร้างองค์ความรู้ให้กับ เกษตรกรและผู้ประกอบการ	2.กลยุทธ์การเพิ่ม ประสิทธิภาพการ ผลิต	2.1.1 โครงการปรับปรุง ระบบชลประทาน 2.1.2 โครงการพัฒนา แหล่งน้ำเพื่อการ เกษตร 2.2 แผนการสร้างและ ปรับปรุงพื้นที่การ เกษตรและ สถานประกอบการข้าว 2.2.1 โครงการยกระดับ มาตรฐานโรงสีข้าวและการ ปรับปรุงเครื่องจักรกล 2.2.2 โครงการพัฒนากลุ่ม วิสาหกิจชุมชนผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์ จากข้าว 2.2.3 โครงการพัฒนาศูนย์ข้าว ชุมชนและส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิต เมล็ดพันธุ์ข้าวที่เข้มแข็ง 2.2.4 โครงการพัฒนา และเพิ่มรถเกี่ยวข้าวให้มี มาตรฐานลดการสูญเสีย 2.3 แผนงานสร้างองค์ความรู้ให้กับ เกษตรกรและผู้ประกอบการ	2.กลยุทธ์การเพิ่ม ประสิทธิภาพการ ผลิต	2.2 แผนการสร้างและปรับปรุง พื้นที่การ เกษตรและสถาน ประกอบการข้าว 2.2.1 โครงการกำหนดพื้นที่ปลูก ข้าว(Zoning) และขยายพื้นที่เพาะปลูก เพิ่ม 2.2.2 โครงการก่อสร้างลาน ตาก ตราช้างชุมชนและโรงสีข้าวชุมชน แบบครบวงจร 2.2.3 โครงการหนึ่งหมู่บ้าน หนึ่งรถเกี่ยว 2.2.4 โครงการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว 2.2.5 โครงการพัฒนาศูนย์ข้าวชุมชน และส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์ ข้าวที่เข้มแข็ง 2.2.6 โครงการยกระดับ มาตรฐานโรงสีข้าวและการ ปรับปรุงเครื่องจักรกล 2.3 แผนงานสร้างองค์ความรู้ให้กับ เกษตรกรและผู้ประกอบการ

ตารางที่ 8 : ทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ (การผลิต การตลาดและการบริโภค) ของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	กำแพงเพชร		พิจิตร		พิษณุโลก	
	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตข้าวและ ผลิตภัณฑ์จาก ข้าวคุณภาพดีใน ระดับจังหวัด	2.กลยุทธ์การเพิ่ม ประสิทธิภาพ การ ผลิต 3. กลยุทธ์การวิจัย 4. กลยุทธ์การ ส่งเสริมและพัฒนา องค์กรเกษตรกร และผู้ประกอบการ	2.3 แผนงานสร้างองค์ความรู้ให้กับ เกษตรกรและผู้ประกอบการ 2.3.1 โครงการถ่ายทอดความรู้ - ผู้ผลิต ด้านการผลิต การเก็บ เกี่ยว การตลาด (GAP) การผลิตปุ๋ย ไบ โอดีเซล บัณชีฟาร์มและการรวมกลุ่ม เป็นต้น - ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว ด้านการแปรรูป การบรรจุหีบห่อ การตลาด เป็นต้น 3.1 แผนงานวิจัย 3.1.1 โครงการพัฒนาและ ปรับปรุงพันธุ์ข้าวและผลิตภัณฑ์จาก ข้าวด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ ในการผลิตและแปรรูปเพื่อเพิ่มปริมาณ มูลค่าและคุณภาพ 3.1.2 โครงการลดต้นทุนการผลิต ของเกษตรกรและผู้ประกอบการข้าว 4.1 แผนงานเพิ่มศักยภาพการ ผลิตองค์กรเกษตรกรและ ผู้ประกอบการ	2.กลยุทธ์การเพิ่ม ประสิทธิภาพการ ผลิต 3. กลยุทธ์การวิจัย	2.3.1 โครงการถ่ายทอด ความรู้ - ผู้ผลิต ด้านการผลิต การเก็บเกี่ยว การตลาด (GAP) และ การรวมกลุ่ม เป็นต้น - ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์ จากข้าว ด้านการแปรรูป การบรรจุ หีบห่อ การตลาด เป็นต้น 2.3.2 โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ ผู้ประกอบการ ข้าว (ผู้ประกอบการ ผู้แปรรูปและ ผู้ผลิต) 3.1 แผนงานวิจัย 3.1.1 โครงการพัฒนาและ ปรับปรุงพันธุ์ข้าวและผลิตภัณฑ์จาก ข้าวด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีมา ใช้ในการผลิตและแปรรูปเพื่อเพิ่ม ปริมาณ มูลค่า และคุณภาพ 3.1.2 โครงการลดต้นทุนการ ผลิตของเกษตรกรและผู้ประกอบการ ข้าว	2.กลยุทธ์การเพิ่ม ประสิทธิภาพ การผลิต 3. กลยุทธ์การ วิจัย 4. กลยุทธ์การ ส่งเสริมและ พัฒนาองค์กร เกษตรกรและ ผู้ประกอบการ	2.3.1 โครงการถ่ายทอดความรู้ - ผู้ผลิต ด้านการผลิต การ เก็บเกี่ยว การตลาด (GAP) การผลิตปุ๋ย ไบโอดีเซล บัณชีฟาร์ม - ผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว ด้านการแปรรูป การบรรจุหีบห่อ การตลาด เป็นต้น 3.1 แผนงานวิจัย 3.1.1 โครงการพัฒนาและ ปรับปรุงพันธุ์ข้าวและผลิตภัณฑ์จาก ข้าวด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ ในการผลิตและแปรรูปเพื่อเพิ่มปริมาณ มูลค่าและคุณภาพ 3.1.2 โครงการลดต้นทุนการผลิต ของเกษตรกรและผู้ประกอบการข้าว 4.1 แผนงานเพิ่มศักยภาพการ ผลิตองค์กรเกษตรกรและ ผู้ประกอบการ 4.1.1 โครงการยกระดับข้าว หอมจังหวัด 4.1.2 โครงการประกันราคาข้าว

ตารางที่ 8 : ทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ (การผลิต การตลาดและการบริโภค) ของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	กำแพงเพชร		พิจิตร		พิษณุโลก	
	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตข้าวและ ผลิตภัณฑ์จาก ข้าวคุณภาพดีใน ระดับจังหวัด	4. กลยุทธ์การ ส่งเสริมและพัฒนา องค์กรเกษตรกร และผู้ประกอบการ	4.1.1 โครงการยกระดับข้าวหอม จังหวัด 4.1.2 โครงการประกันราคาข้าว 4.1.3 โครงการส่งเสริมและสร้าง กลุ่มเครือข่ายผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ผู้ แปรรูป ให้เข้มแข็งและเชื่อมโยงกัน อย่างเป็นระบบ	4. กลยุทธ์การ ส่งเสริมและพัฒนา องค์กรเกษตรกร และผู้ประกอบการ	4.1 แผนงานเพิ่มศักยภาพการ ผลิตองค์กรเกษตรกรและ ผู้ประกอบการ 4.1.1 โครงการยกระดับ ข้าวหอมจังหวัด 4.1.2 โครงการประกันด้านราคา ข้าวด้วยระบบ Contract Farm (โดย ความร่วมมือระหว่างรัฐและ ผู้ประกอบการโรงสีข้าว) 4.1.3 โครงการส่งเสริมและสร้าง กลุ่มเครือข่ายผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ผู้แปรรูป ให้เข้มแข็งและเชื่อมโยงกัน อย่างเป็นระบบ	4. กลยุทธ์การ ส่งเสริมและ พัฒนาองค์กร เกษตรกรและ ผู้ประกอบการ	4.1.3 โครงการส่งเสริมและสร้าง กลุ่มเครือข่ายผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ผู้ แปรรูป ให้เข้มแข็งและเชื่อมโยงกัน อย่างเป็นระบบ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างตรา เอกลักษณ์	1. กลยุทธ์การ ส่งเสริมการผลิต ข้าวและผลิตภัณฑ์ จากข้าวเพื่อ ตอบสนองความ ต้องการของตลาด	1.1 แผนการสร้างตราและเอกลักษณ์ ของข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าว 1.1.1 โครงการจัดทำมาตรฐานข้าว ไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการ บริโภคภายในจังหวัด ประเทศและการ ส่งออก 1.1.2 โครงการรณรงค์ให้บริโภคข้าว ปลอดภัย	1. กลยุทธ์การ ส่งเสริมการผลิต ข้าวและผลิตภัณฑ์ จากข้าวเพื่อ ตอบสนองความ ต้องการของตลาด	1.1 แผนการสร้างตราและเอกลักษณ์ ของข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าว 1.1.1 โครงการจัดทำมาตรฐาน ข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อ การบริโภคภายในจังหวัด ประเทศ และการส่งออก 1.1.2 โครงการสร้างความเชื่อมั่น ให้กับตราสินค้าโดยการรับรองของ จังหวัดรับรอง	1. กลยุทธ์การ ส่งเสริมการผลิต ข้าวและผลิตภัณฑ์ จากข้าวเพื่อ ตอบสนองความ ต้องการของตลาด	1.1 แผนการสร้างตราและเอกลักษณ์ ของข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าว 1.1.1 โครงการจัดทำมาตรฐานข้าว ไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการ บริโภคภายในจังหวัด ประเทศและการ ส่งออก 1.1.2 โครงการรณรงค์ให้บริโภคข้าว ปลอดภัย

ตารางที่ 8 : ทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ (การผลิต การตลาดและการบริโภค) ของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	กำแพงเพชร		พิจิตร		พิษณุโลก	
	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างตรา เอกลักษณ์	1. กลยุทธ์การ ส่งเสริมการผลิต ข้าวและผลิตภัณฑ์ จากข้าวเพื่อ ตอบสนองความ ต้องการของตลาด 2. กลยุทธ์ขยายการ ส่งออก	1.1.3 โครงการสร้างความเชื่อมั่นให้กับ ตราสินค้าโดยการรับรองของจังหวัด รับรอง 1.1.4 โครงการ ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมและรณรงค์การใช้ตราสินค้า จังหวัด 2.1 แผนงานสร้างตราและเอกลักษณ์ให้ กับข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการ ขยายตลาด 2.1.1 โครงการจัดทำมาตรฐานข้าว ไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการ ส่งออก 2.1.2 โครงการพัฒนารูปแบบของ บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมของ เพื่อจำหน่าย ในประเทศและต่างประเทศ 2.1.3 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการและพัฒนาผู้ผลิตและผู้ แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว 2.2 แผนงานขยายการส่งออก 2.2.1 โครงการสร้างผู้ส่งออกราย ใหม่	1. กลยุทธ์การ ส่งเสริมการผลิต ข้าวและผลิตภัณฑ์ จากข้าวเพื่อ ตอบสนองความ ต้องการของตลาด 2. กลยุทธ์ขยายการ ส่งออก	1.1.3 โครงการขยายตลาด เช่น สนับสนุนให้ใช้สินค้าของจังหวัด, จัดแสดงสินค้า 1.1.4 โครงการจัดการเกี่ยวกับสื่อ และการประชาสัมพันธ์ - ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม และรณรงค์การใช้ตราสินค้าจังหวัด - จัดนิทรรศการแสดงสินค้า ข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว - อบรม, เทศบาล เผยแพร่ ข้อมูลการผลิต การตลาดแก่เกษตรกร ผ่านวิทยุชุมชน 1.1.5 โครงการจัดทำฐานข้อมูล ผู้บริโภคเพื่อทราบความต้องการของ ตลาด 2.1 แผนงานสร้างตราและเอกลักษณ์ ให้กับข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อ การขยายตลาด 2.1.1 โครงการจัดทำมาตรฐาน ข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อ การส่งออก	1. กลยุทธ์การ ส่งเสริมการผลิต ข้าวและผลิตภัณฑ์ จากข้าวเพื่อ ตอบสนองความ ต้องการของตลาด 2. กลยุทธ์ขยาย การส่งออก	1.1.3 โครงการสร้างความเชื่อมั่น ให้กับตราสินค้าโดยการรับรองของ จังหวัดรับรอง 1.1.4 โครงการ ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมและรณรงค์การใช้ตราสินค้า จังหวัด 2.1 แผนงานสร้างตราและเอกลักษณ์ให้ กับข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการ ขยายตลาด 2.1.1 โครงการจัดทำมาตรฐานข้าว ไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการ ส่งออก 2.1.2 โครงการพัฒนารูปแบบของ บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมของ เพื่อจำหน่าย ในประเทศและต่างประเทศ 2.1.3 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการและพัฒนาผู้ผลิตและผู้ แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว 2.2 แผนงานขยายการส่งออก 2.2.1 โครงการสร้างผู้ส่งออกราย ใหม่

ตารางที่ 8 : ทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ (การผลิต การตลาดและการบริโภค) ของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	กำแพงเพชร		พิจิตร		พิษณุโลก	
	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างตรา เอกลักษณ์	2. กลยุทธ์ขยายการ ส่งออก 3.กลยุทธ์การวิจัย	2.2.2 โครงการขยายตลาดใหม่และ หาผู้ค้าใหม่นอกพื้นที่ หรือข้าวสัญจร (Road –Show) 2.2.3 โครงการจัดทำฐานข้อมูล สารสนเทศด้านการผลิต การแปรรูป การค้าข้าวระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบ ผู้ แปรรูปเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการ ตัดสินใจ 3.1 แผนงานส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้าว และบรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน 3.1.1 โครงการพัฒนา ผลิตภัณฑ์จากข้าวให้มีความ หลากหลายตามความต้องการ ของตลาด 3.1.2 โครงการพัฒนาบรรจุ ภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน	2. กลยุทธ์ขยายการ ส่งออก 3.กลยุทธ์การวิจัย	2.1.2 โครงการพัฒนารูปแบบ ของบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมของ เพื่อ จำหน่ายในประเทศและต่างประเทศ 2.1.3 โครงการจัดทำฐานข้อมูล สารสนเทศด้านการผลิต การแปรรูป การค้าข้าวระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบ ผู้แปรรูปและผู้ค้าและผู้ผลิตและผู้ จากข้าว 2.1.4 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการและพัฒนาผู้ผลิตและผู้ แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว 2.2 แผนงานขยายการส่งออก 2.2.1 โครงการสร้างผู้ส่งออก รายใหม่ 2.2.2 โครงการขยายตลาดใหม่ และหาผู้ค้าใหม่นอกพื้นที่ 3.1 แผนงานส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้าว และบรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน	2. กลยุทธ์ขยาย การส่งออก 3.กลยุทธ์การวิจัย	2.2.2 โครงการขยายตลาดใหม่และ หาผู้ค้าใหม่นอกพื้นที่ หรือข้าวสัญจร (Road –Show) 2.2.3 โครงการจัดทำฐานข้อมูล สารสนเทศด้านการผลิต การแปรรูป การค้าข้าวระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบ ผู้ แปรรูปเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการ ตัดสินใจ 3.1 แผนงานส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้าว และบรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน 3.1.1 โครงการพัฒนา ผลิตภัณฑ์จากข้าวให้มีความ หลากหลายตามความต้องการ ของตลาด 3.1.2 โครงการพัฒนาบรรจุ ภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน

ตารางที่ 8 : ทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ (การผลิต การตลาดและการบริโภค) ของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	กำแพงเพชร		พิจิตร		พิษณุโลก	
	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างตรา เอกลักษณ์			3.กลยุทธ์การวิจัย	3.1.1 โครงการพัฒนา ผลิตภัณฑ์จากข้าวให้มีความ หลากหลายตามความต้องการ ของตลาด 3.1.2 โครงการพัฒนา บรรจุภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน		
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหาร การ จัดการขนส่งข้าว และผลิตภัณฑ์ ข้าวในระดับ จังหวัด	1. กลยุทธ์การพัฒนา ระบบโลจิสติกส์ และ ห่วงโซ่อุปทานอย่างมี ประสิทธิภาพ 2.กลยุทธ์การวิจัย	1. 1 แผนการบริหาร การจัดการขนส่ง ข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว 1.1.1 โครงการศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยีการกระจายสินค้า (ปัจจัย การผลิต) 1.1.2 โครงการตลาดกลางของ จังหวัดเพื่อเป็นแหล่ง รับ-ส่ง สินค้า ระดับจังหวัด 1.1.3 การจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า ประจำอำเภอลักษณะกลุ่มเครือข่าย 2.1 แผนงานพัฒนาและยกระดับโลจิสติกส์ 2.1.1 โครงการศึกษา ระบบ Logistics และSupply Chain	1. กลยุทธ์การพัฒนา ระบบโลจิสติกส์ และ ห่วงโซ่อุปทานอย่างมี ประสิทธิภาพ 2.กลยุทธ์การวิจัย	1. 1 แผนการบริหาร การจัดการ ขนส่งข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว 1.1.1 โครงการศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยีการกระจายสินค้า (ปัจจัย การผลิต) 1.1.2 โครงการตลาดกลางของ จังหวัดเพื่อเป็นแหล่ง รับ-ส่ง สินค้า ระดับจังหวัด 1.1.3 การจัดตั้งศูนย์กระจาย สินค้าประจำอำเภอลักษณะกลุ่ม เครือข่าย 2.1 แผนงานพัฒนาและยกระดับโล จิสติกส์ 2.1.1 โครงการศึกษา ระบบ Logistics และSupply Chain	1. กลยุทธ์การ พัฒนาระบบโลจิสติกส์ และห่วงโซ่ อุปทานอย่างมี ประสิทธิภาพ 2.กลยุทธ์การวิจัย	1. 1 แผนการบริหาร การจัดการขนส่ง ข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว 1.1.1 โครงการศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยีการกระจายสินค้า (ปัจจัย การผลิต) 1.1.2 โครงการตลาดกลางของ จังหวัดเพื่อเป็นแหล่ง รับ-ส่ง สินค้า ระดับจังหวัด 1.1.3 การจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า ประจำอำเภอลักษณะกลุ่มเครือข่าย 2.1 แผนงานพัฒนาและยกระดับโลจิสติกส์ 2.1.1 โครงการศึกษา ระบบ Logistics และSupply Chain

ตารางที่ 8 : ทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ (การผลิต การตลาดและการบริโภค) ของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	กำแพงเพชร		พิจิตร		พิษณุโลก	
	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
			1. กลยุทธ์การสร้าง ธรรมาภิบาลให้แก่ ผู้ประกอบการข้าว	1.1 แผนปลูกฝังจิตสำนึก ให้กับผู้ประกอบการและ เกษตรกร 1.1.1 โครงการปลูกฝัง จิตสำนึกให้ผู้ประกอบการ ข้าว 1.1.2 โครงการสร้างธรรมาภิ บาลให้ธุรกิจการค้าข้าวจังหวัดพิจิตร 1.1.3 โครงการวิเคราะห์ ตรวจสอบโครงการรัฐ โดย สถาบันการศึกษาและเผยแพร่ให้ ทราบ		

3.3 การเชื่อมโยงข้อมูลการผลิต การตลาด และการบริโภคของจังหวัด กำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก เพื่อเสนอแนะทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ

การเชื่อมโยงข้อมูลการผลิต การตลาด และการบริโภค เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้บริโภคมาเชื่อมโยง เพื่อแก้ไขปัญหาและจัดการข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวทั้งระบบเชื่อมโยงกันระหว่างจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก ดังนี้

3.3.1 การเชื่อมโยงข้อมูลผู้ผลิต

ผลการวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลของการผลิต พบว่าปัญหาพันธุ์ข้าวควรดำเนินการแก้ไขโดยให้ผู้ผลิตรวมกลุ่มผลิตเมล็ดพันธุ์และปลูกข้าวพันธุ์หนักตามความต้องการของตลาดภายใต้การดูแลและสนับสนุนของกรมการข้าวและศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ที่ต้องเพิ่มให้เพียงพอให้กับกลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการ รวมทั้งร่วมมือกับศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลจัดหาเมล็ดพันธุ์คุณภาพดีจำหน่ายในราคาที่เหมาะสม ทำหน้าที่ออกใบรับรองการผลิตเมล็ดพันธุ์ให้กับกลุ่มผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ตามข้อกำหนด และในส่วนของหน่วยงานเอกชนต้องประสานความร่วมมือโดยการผลิตเมล็ดพันธุ์ตามข้อกำหนดของกรมการข้าว

การแก้ไขปัญหาปัจจัยการผลิตจะได้ผลดีนั้น กลุ่มผู้ผลิต หน่วยงานภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาโดยรัฐกำหนดรูปแบบ ให้คำแนะนำติดตามประเมินผลและสนับสนุนงบประมาณบางส่วนซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เช่นผู้ผลิตต้องรวมกลุ่มในรูปแบบของกลุ่มเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์เพื่อการจัดซื้อปัจจัยการผลิตและร่วมกันผลิตปัจจัยการผลิตตลอดจนการจัดการไร่นาเพื่อลดการระบาดของแมลงศัตรูพืช เป็นต้น สำหรับภาคเอกชนต้องดำเนินการผลิตปัจจัยการผลิตตามกฎหมายของรัฐบาลกำหนด มีป้ายฉลากบอกส่วนผสม ราคา วันผลิต วันหมดอายุและจำหน่ายในราคาที่กำหนด

สำหรับการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตมีวิธีการ ดังนี้ ผู้ผลิตต้องร่วมมือกับศูนย์วิจัยเมล็ดพันธุ์ข้าว ศูนย์จักรกลการเกษตรและนักวิจัยร่วมกันทำวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาเทคโนโลยีการปลูกข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ในขณะเดียวกันผู้ผลิตต้องร่วมมือกับรัฐขยายพื้นที่เพาะปลูกข้าวคุณภาพดีตามพื้นที่ที่รัฐกำหนด รมรณรงค์ให้มีการปลูกข้าวปีละ 2 ครั้ง รวมทั้งร่วมมือกับสหกรณ์พัฒนา กลุ่มเกษตรกรให้เข้มแข็งและสร้างโรงสีชุมชนแบบครบวงจร เช่นเดียวกัน ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ผู้แปรรูปร่วมมือกันพัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิต การแปรรูป การตลาดโดยศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษาทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ สำหรับหน่วยงานภาคเอกชนต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวข้าวที่เกี่ยวข้องโดยตรงที่ทำให้สูญเสียเมล็ดพันธุ์ประมาณ 5 ถึงต่อไร่ และทำให้เกิดการปะปนของเมล็ดพันธุ์ข้าว ทำให้เกิดปัญหาข้าวดัดข้าวแดง ซึ่งแก้ไขโดยผลิตเครื่องจักรกลการเกษตรในราคาที่เหมาะสมและได้มาตรฐาน

เพื่อลดการตกค้างของเมล็ดพันธุ์ข้าว นอกจากนั้นสถาบันการเงินร่วมกับหน่วยงานรัฐสนับสนุนให้เกษตรกรปลูกข้าวตามความต้องการตลาดและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวรวมทั้งการให้เงินสนับสนุนในการแปรรูปและยกระดับการพัฒนาข้าว

ตัวอย่างวิธีการแก้ไขปัญหาการผลิตร่วมกันของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก เช่น ในกรณีที่ผู้ผลิตของจังหวัดพิจิตรมีปัญหาเมล็ดพันธุ์ข้าว เช่น ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ดี ต้องการอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์ข้าวพื้นเมือง เนื่องจากจังหวัดพิจิตรไม่มีศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์การแก้ไขโดยใช้ยุทธศาสตร์การผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวคุณภาพดีในระดับจังหวัด กลยุทธ์การสร้าง ความมั่นคงทางวัตถุดิบ แผนเพิ่มศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีและเพียงพอ โดยการจัดทำโครงการหมู่บ้านเมล็ดพันธุ์นาร่องเป็นศูนย์เครือข่ายของแต่ละจังหวัดในขณะเดียวกันจัดให้มีการส่งเสริมการผลิตข้าวพันธุ์ดีโดยวิธี GAP โดยมีศูนย์ขยายเมล็ดพันธุ์ ศูนย์พัฒนาวิจัยข้าวเป็นหน่วยงานที่ให้คำแนะนำและรับรองเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตโดยศูนย์ข้าวชุมชน กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการหมู่บ้านเมล็ดพันธุ์ ทั้งนี้ทั้ง 3 จังหวัดต้องมีการเชื่อมโยงข้อมูล โดยใช้ยุทธศาสตร์การบริหาร การจัดการขนส่งข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวในระดับจังหวัดที่ให้บริการข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจบริหารงาน สังการ โดยการเชื่อมโยงระบบข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ แผนการกระจายสินค้าและบริการสำหรับระบบการผลิตข้าว โครงการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทำการกระจายสินค้า (ปัจจัยการผลิต) เช่นเดียวกันถ้าหากจังหวัดพิจิตรมีปัญหาเกี่ยวกับการเก็บเกี่ยวที่ใช้รถเกี่ยวซึ่งทำให้เกิดปัญหาข้าวติด พันธุ์ข้าวชนิดอื่นและวัชพืชปะปน และปัญหารถเกี่ยวไม่เพียงพอ การแก้ไขปัญหา นอกจากจะใช้ยุทธศาสตร์ของจังหวัดตนเองแล้วต้องใช้ยุทธศาสตร์รวมคือยุทธศาสตร์การผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวคุณภาพดีในระดับจังหวัด กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต โครงการพัฒนาและเพิ่มผลเกี่ยวข้าวที่มีมาตรฐานและลดการสูญเสียร่วมกับจังหวัดพิษณุโลกที่มีศูนย์จักรกลการเกษตรและบริษัทจำหน่ายเครื่องจักรกลการเกษตรที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือในการพัฒนารถเกี่ยวที่มีมาตรฐาน ลดการสูญเสียผลผลิตข้าวและจำหน่ายในราคาย่อมเยา เป็นต้น

3.3.2 การเชื่อมโยงข้อมูลของผู้ประกอบการ

การเชื่อมโยงข้อมูลของผู้ประกอบการเพื่อแก้ไขปัญหาและหาหน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบทำได้โดยเชื่อมโยงข้อมูลที่ได้จากการแก้ปัญหาของผู้ผลิตมาประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหาคุณภาพผลิตภัณฑ์ซึ่งผู้ประกอบการต้องร่วมมือกับศูนย์วิจัยเมล็ดพันธุ์ข้าว ศูนย์จักรกลการเกษตร สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดจัดทำระบบฐานข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจและส่งเสริมการปลูกข้าวให้ผู้ผลิตปลูกข้าวโดยใช้พันธุ์ตามต้องการตลาดและควบคุมคุณภาพการผลิตโดยใช้ GAP และการทำ contract farm นอกจากนั้นผู้ประกอบการต้องมีความซื่อสัตย์ในการแก้ปัญหา

ในส่วนของกลุ่มผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์จากข้าวให้มีตราสินค้าและรับรองคุณภาพสินค้าโดยรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวิจัยและคิดค้นผลิตภัณฑ์ที่มีความแตกต่างและมีใบรับรอง

ปัญหาแหล่งจำหน่ายวัตถุดิบของผู้ประกอบการแก้ไขโดยการขยายการผลิตและร่วมมือกับรัฐและสถาบันการศึกษาทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบการขนส่ง การกระจายสินค้าและการบริการ ส่วนการขยายการผลิตนั้นสถาบันการเงินสนับสนุนเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ และผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวต้องมีการรวมกลุ่มจัดหาวัตถุดิบเพื่อแก้ไขปัญหาปัจจัยการผลิตแพงและไม่เพียงพอ นอกจากนั้นหน่วยงานรัฐและเอกชนต้องจัดให้มีแหล่งจำหน่ายวัตถุดิบในการแปรรูปอย่างเพียงพอและทั่วถึง

การแก้ไขปัญหาด้านการตลาดของผู้ประกอบการสามารถแก้ไขโดยผู้ประกอบการต้องร่วมมือกับรัฐและเอกชนประชาสัมพันธ์และส่งเสริมค่านิยมให้บริโภคข้าวที่ปลูกในพื้นที่ พร้อมกับขยายตลาดให้มากขึ้นโดยการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จังหวัดและจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า เช่นเดียวกันผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีตราสินค้ารับรองโดยร่วมมือกับรัฐผลิตผลิตภัณฑ์จากข้าวให้ตรงกับความต้องการของตลาด ขณะเดียวกันรัฐต้องส่งเสริมให้กลุ่มแปรรูปข้าวพัฒนาและเชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชนพร้อมทั้งให้งบประมาณสนับสนุน และโรงงานแปรรูปประสานกับจังหวัดในการเข้าร่วมศูนย์กระจายสินค้า สำหรับปัญหาด้านราคารัฐต้องควบคุมและกำหนดราคาให้สอดคล้องสภาพของผลิตภัณฑ์

ตัวอย่างวิธีการแก้ไขปัญหาการแปรรูปร่วมกันของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก เช่น ผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) จังหวัดกำแพงเพชรมีความจำเป็นต้องนำข้าวส่งออกจำหน่ายในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคมเป็นปริมาณมาก ในกรณีนี้ผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) กำแพงเพชรต้องใช้ต้องใช้ยุทธศาสตร์การสร้างความเอกลักษณ์ โครงการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการผลิต การแปรรูป การค้าข้าวระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบ ผู้แปรรูปเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการตัดสินใจควบคุมกับยุทธศาสตร์การบริหาร การจัดการขนส่งข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวในระดับจังหวัดแผนการกระจายสินค้าและบริการสำหรับระบบการผลิตข้าว โครงการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทำการกระจายสินค้า (ปัจจัยการผลิต) เชื่อมโยงกับศูนย์กระจายสินค้าประจำจังหวัดซึ่งจะได้ข้อมูลการผลิต ปริมาณการผลิต ชนิดพันธุ์ข้าวตามที่ต้องการซึ่งปัญหานี้จังหวัดที่ช่วยแก้ปัญหาคือจังหวัดพิจิตรที่มีปริมาณข้าวมากที่สุดช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดไป นอกจากนั้นหากผู้ค้าของจังหวัดกำแพงเพชรมีการระบุพันธุ์ข้าวที่ต้องการการแก้ปัญหาก็จะทำได้โดยใช้ยุทธศาสตร์การผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวคุณภาพดีในระดับจังหวัด โครงการหมู่บ้านเมล็ดพันธุ์ และโครงการ contract farm ก็จะช่วยแก้ปัญหาคือ กรณีผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าว (สุราและขนมจีน) ที่ต้องใช้ข้าวเหนียวในการแปรรูปการแก้ปัญหาคือใช้วิธีการคล้ายกับกรณีผู้ประกอบการ (โรงสีข้าว) พร้อมทั้งประสานงานศูนย์

เครือข่ายให้การส่งเสริมให้จังหวัดกำแพงเพชรและพิษณุโลกที่มีพื้นที่เหมาะสมในการปลูกข้าวเหนียว เช่น อำเภอนครไทย และชาติตระการ เป็นอำเภอต้นแบบในการผลิตข้าวเหนียวพันธุ์ กข. 6 และนำโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวพันธุ์ดีโดยวิธี GAP มาใช้เป็นต้นแบบรวมถึงใช้ยุทธศาสตร์การสร้างตราเอกลักษณ์ กลยุทธ์การส่งเสริมการผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด โครงการจัดทำมาตรฐานข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการบริโภคภายในจังหวัด ประเทศและการส่งออกเพื่อต่อยอดให้การพัฒนาแปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

3.3.3 การเชื่อมโยงข้อมูลของผู้บริโภค

ผู้บริโภคเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาคุณภาพผลิตภัณฑ์โดยเสนอแนะให้ผู้ประกอบการและผู้แปรรูปพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน โดยร่วมมือกับรัฐและสถาบันการศึกษาศึกษาวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าว บรรลุภัณฑ์ให้มีความหลากหลายและสถาบันการเงินสนับสนุนงบประมาณในลักษณะการให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และต้องมีการควบคุมให้แสดงป้ายบอกราคา วันผลิต วันหมดอายุ และสรรพคุณของผลิตภัณฑ์ และกำหนดราคาให้เหมาะสมพร้อมให้มี

ปัญหาการตลาดแก้ไขโดยผู้ประกอบการและผู้แปรรูปผลิตภัณฑ์จากข้าวร่วมมือกับรัฐสร้างตราและเอกลักษณ์ให้กับข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวให้มีความหลากหลายตรงกับความต้องการของตลาด และหน่วยงานรัฐต้องจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าเพื่อขยายตลาด และจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศ นอกจากนี้รัฐต้องมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จังหวัด ส่งเสริมค่านิยมให้บริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวของจังหวัด จัดงานแสดงสินค้า เป็นต้น

ตัวอย่างการใช้ยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาการบริโภคร่วมกันของจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก เช่น จังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลกมีความต้องการทราบพฤติกรรมของผู้บริโภค แนวโน้มความต้องการในการบริโภคข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อขยายตลาดการใช้ยุทธศาสตร์การสร้างตราเอกลักษณ์ กลยุทธ์ขยายการส่งออก โครงการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการผลิต การแปรรูป การค้าข้าวระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบ ผู้แปรรูปเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการตัดสินใจก็จะทำให้ได้ข้อมูลผู้บริโภค และการทำให้ข้อมูลสัมฤทธิ์ผลตรงกับความต้องการของตลาดและมีการนำไปประยุกต์ใช้จริงต้องใช้ร่วมกับกลยุทธ์การส่งเสริมการผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด โครงการจัดทำมาตรฐานข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการบริโภคภายในจังหวัด ประเทศและการส่งออก โครงการขยายตลาดใหม่และหาลูกค้าใหม่ นอกพื้นที่ หรือข้าวสัญจร (Road-Show) เป็นต้น

3.3.4 แนวทางการกำหนดนโยบายในการพัฒนาข้าว ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงาน/โครงการ เพื่อการจัดการข้าวทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพสูงสุดร่วมกันระหว่างจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก ได้ผลสรุปดังนี้ (ตารางที่ 9)

วิสัยทัศน์ “ตลาดกลาง Supply Chain ภาคเหนือตอนล่าง”

นโยบาย “การพัฒนาห่วงโซ่คุณภาพข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวในระดับจังหวัดให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตารางที่ 9 : ทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ (การผลิต การตลาดและการบริโภค) โดยความร่วมมือระหว่างจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และ พิษณุโลก

ยุทธศาสตร์ร่วมระหว่างจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และ พิษณุโลก		
ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์ จากข้าวคุณภาพดีในระดับ จังหวัด	1. กลยุทธ์การสร้างความมั่นคง ทางวัตถุดิบ 2. กลยุทธ์การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิต 3. กลยุทธ์การวิจัย 4. กลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนา องค์กรเกษตรกรและผู้ประกอบการ	1.1 แผนงานเพิ่มศักยภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีและเพียงพอ 1.1.1 โครงการหมู่บ้านเมล็ดพันธุ์ 1.2 โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวโดยวิธี GAP 1.3 โครงการพัฒนาและขยายศูนย์เมล็ดพันธุ์ ศูนย์พัฒนาวิจัยข้าว และศูนย์ข้าวชุมชน 2.1 แผนการสร้างและปรับปรุงพื้นที่การ เกษตรและสถานประกอบการข้าว 2.1.1 โครงการปรับปรุงและพัฒนาโรงสีชุมชนและกลุ่มแปรรูปข้าวให้เข้มแข็ง 2.1.2 โครงการยกระดับมาตรฐานโรงสีข้าวโรงสีให้ได้มาตรฐาน GMP, HACCP 2.1.3 โครงการพัฒนาและเพิ่มรถเกี่ยวข้าวที่มีมาตรฐานและลดการสูญเสีย 2.1.4 โครงการสร้างลานตาก ตราซังชุมชนและโรงสีข้าวชุมชนแบบครบวงจร 2.3 แผนงานสร้างองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการ 2.3.1 ศูนย์การเรียนรู้ผู้ประกอบการข้าว 3.1 แผนพัฒนางานวิจัยด้านข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว 3.1.1 โครงการพัฒนาและปรับปรุงพันธุ์ข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและแปรรูปเพื่อ เพิ่มปริมาณ มูลค่า และคุณภาพ 4.1 แผนงานเพิ่มศักยภาพการผลิตองค์กรเกษตรกรและผู้ประกอบการ 4.1.1 โครงการ contract farming 4.1.2 โครงการศูนย์เครือข่ายผู้ผลิต ผู้แปรรูป และผู้บริโภคข้าวในระดับจังหวัด

ตารางที่ 9 : ทิศทางและยุทธศาสตร์การจัดการข้าวทั้งระบบ (การผลิต การตลาดและการบริโภค) โดยความร่วมมือระหว่างจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และ พิษณุโลก ปี 2551-2552 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ร่วมระหว่างจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และ พิษณุโลก		
ยุทธศาสตร์	กลยุทธ์	แผนงาน/โครงการ
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างตราเอกลักษณ์	1. กลยุทธ์การส่งเสริมการผลิตข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าว เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด 2. กลยุทธ์ขยายการส่งออก	1.1 แผนการสร้างตราและเอกลักษณ์ของข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าว 1.1.1 โครงการจัดทำมาตรฐานข้าวไทยและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการบริโภคภายในจังหวัด ประเทศและการส่งออก 1.1.2 โครงการสร้างความเชื่อมั่นให้กับตราสินค้าโดยการรับรองของหน่วยงานรัฐและศูนย์เครือข่าย 1.1.3 โครงการขยายตลาด เช่น สนับสนุนให้ใช้สินค้าของจังหวัด, จัดแสดงสินค้า 2.1 แผนสร้างตราและเอกลักษณ์ให้กับข้าวและผลิตภัณฑ์จากข้าวเพื่อการขยายตลาด 2.1.1 โครงการขยายตลาดใหม่และหาคู่ค้าใหม่นอกพื้นที่ หรือข้าวสัญจร (Road –Show) 2.1.2 โครงการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการผลิต การแปรรูป การค้าข้าวระหว่างผู้ผลิต ผู้ประกอบ ผู้แปรรูปเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการตัดสินใจ
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหาร การจัดการขนส่งข้าวและผลิตภัณฑ์ข้าวในระดับจังหวัด	1. กลยุทธ์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานอย่างมีประสิทธิภาพ 2. กลยุทธ์การวิจัย	1.1 แผนการกระจายสินค้าและบริการสำหรับระบบการผลิตข้าว 1.1.1 โครงการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทำการกระจายสินค้า (ปัจจัยการผลิต) 1.1.2 โครงการศูนย์กระจายสินค้าประจำจังหวัด 2.2 แผนงานพัฒนาและยกระดับโลจิสติกส์ 2.2.1 โครงการศึกษา ระบบ Logistics และ Supply Chain
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างธรรมาภิบาลให้แก่ผู้ประกอบการข้าว	1. กลยุทธ์การสร้างธรรมาภิบาลให้แก่ผู้ประกอบการข้าว	1.1 แผนปลูกฝังจิตสำนึกให้กับผู้ประกอบการและเกษตรกร 1.1.1 โครงการปลูกจิตสำนึกให้ผู้ประกอบการข้าว 1.1.2 โครงการสร้างธรรมาภิบาลให้กับธุรกิจการค้าข้าว 1.1.3 โครงการวิเคราะห์ตรวจสอบโครงการรัฐโดยสถาบัน การศึกษา

ข้อเสนอแนะ แม้ว่าผลการวิจัยจะได้มาซึ่งนโยบาย ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนงานในการจัดการทั้งระบบ (การผลิต การตลาด การบริโภค) ก็ตาม และเพื่อให้เกิดผลในการบริหารจัดการข้าวทั้งระบบให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน หน่วยงานงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ผู้ผลิตเข้ารับการฝึกอบรมจะต้องมีการรวมกลุ่มในการพัฒนาอาชีพอย่างจริงจัง เพื่อการดำเนินการที่เกิดผลดีกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม และมีการสร้างเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิต งบประมาณ เพื่อให้สามารถดำเนินการด้วยตนเอง

3. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการติดตามผลการดำเนินงานของผู้ผลิตตลอดเวลา เพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

4. ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมด้านการตลาด โดยมีการรับซื้อผลผลิตที่เกิดจากการพัฒนาการผลิตของเกษตรกรในราคาที่เหมาะสม

5. หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องควรจัดการประชุมระหว่างเกษตรกรและผู้แปรรูป เพื่อให้ทั้งสองกลุ่มได้แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน จะทำให้เกษตรกรปลูกข้าวตรงตามที่คุณแปรรูปต้องการ

6. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะชุมชนในเขตจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร และพิษณุโลก การวิจัยครั้งต่อไปควรที่จะขยายสถานที่ในการวิจัยให้ครอบคลุมทุกจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนล่าง จะทำให้ผลการวิจัยมีประโยชน์ต่อชุมชนอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น

การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับกำหนดทิศทางการพัฒนาข้าวและผลิตภัณฑ์ต่อไปในอนาคต และนำไปประยุกต์ใช้ในระดับอุตสาหกรรมข้าว โรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง